लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण

प्रतिवेदन -२०८१/२०८२

प्रस्तुतकर्ता
विराट मल्टिटेक्टिकल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.ली
विराटनगर

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
बिराटचोक, मोरङ्ग

सुन्दरहरैचा नगरपालिकाको नक्सा

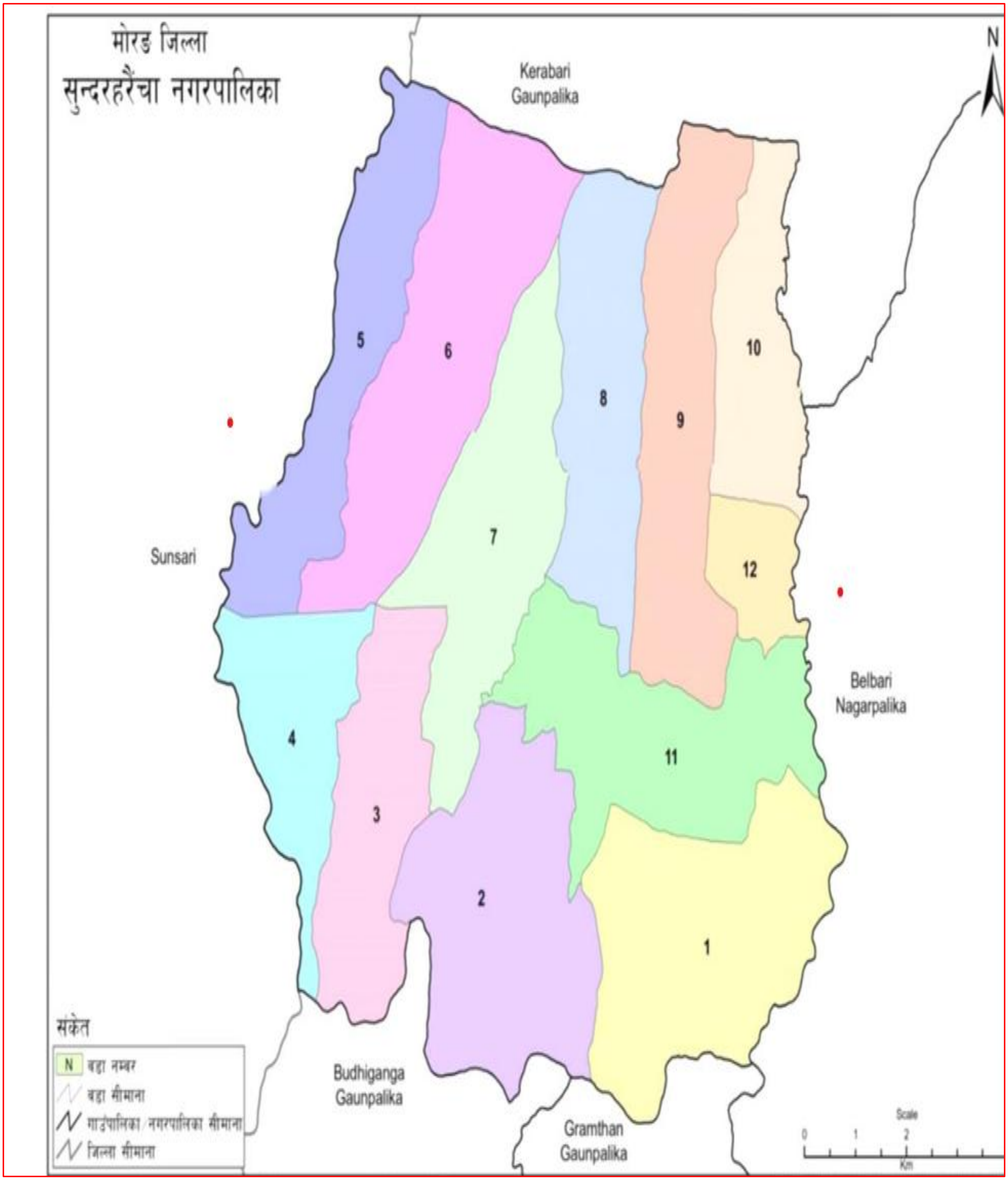

विषय सूचि

परिचय :भाग एक		
१.१	पृष्ठभूमि	४–५
१.२	स्थानीय तहको संक्षिप्त परिचय	५
१.३	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको महत्व	५–६
१.४	उद्धेश्य	६
१.५	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणले समेटेका क्षेत्र	७
१.६	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण विधि प्रक्रिया	८–९
तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण : भाग दुई		
२.१	नीति कानून र योजनाको स्थिति	१०
२.२	संस्थाको व्यवस्थापन स्थिति	१०–११
२.३	मानव संसाधान तथा क्षमता विकासको स्थिति	११–१२
२.४	सेवा प्रवाहको स्थिति	१२
२.५	सुशासन तथा उत्तरदायित्वको स्थिति	१२–१३
२.६	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको स्थिति	१३–१५
विश्लेषण :भाग तीन		
३.१	लैससासको विश्लेषणका औजार	१६–१७
३.२	तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन र विश्लेषण	१७–२१
३.३	उपलब्धि	२२–२७
३.४	लैससासको क्इध्त विश्लेषण	२८–३३
३.५	सूचक सुधारको कार्य योजना	३४–३५
३.६	निश्कर्ष	३५–३६
३.७	सुझाव	३६–३७
३.८	अध्ययन गरिएका कागजात	३७
अनुसूचिहरु :		
	लैससासको सूचकको अवस्था मापन विवरण : १	३८–५९
	लैससासमैत्री नीति कार्यक्रम विवरण :२	६०–६१
	लैससासमैत्री क्रियाकलाप तथा आयोजना विवरण :३	६१–६२
	लैससास परीक्षण कार्याशालाका सहभागीहरुको विवरण : ४	६३

परिचय
भागः एक

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले दिशा निर्देश गरे अनुरुप समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्न राज्यका सबै तह र क्षेत्रगत विषयहरूमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) को विषयलाई आन्तरिकीकरण, मूलप्रवाहीकरण र संस्थागत गर्न आवश्यक भएको छ । नेपालको संविधान २०७२ को धारा १८ मा उल्लिखित समानताको हकमा सबै नागरिक कानूनको दृष्टिमा समान हुने तथा कसैलाई पनि कानुनको समान संरक्षणबाट बन्चित नगरिने व्यवस्था छ ।

सामान्य कानुनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिङ्ग, शारीरिक अवस्था, अपाङ्गता, स्वास्थ्य स्थिति, बैवाहिकत स्थिति, गर्भावस्था, आर्थिक अवस्था, भाषा वा क्षेत्र, वैचारिक आस्था वा यस्तै अन्य कुनै आधारमा भेदभाव नगर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । नेपालको संविधानको धारा ३८ ले महिलालाई समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी अधिकार, राज्यका सवैतहमा सहभागी हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । संविधानले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाजन्य कार्यहरुलाई कानुन बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था छ ।

नेपालको संविधान २०७२ मा स्थानीय सरकारले राजनीतिक, सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका महिला,दलित,आदिवासीजनजाति, मधेशी, थारू, मुस्लिमसमुदाय, पिछडावर्ग, सीमान्तकृत, अल्पसङ्ख्यक,अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, किसान, श्रमिक, उत्पीडित वा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिक तथा आर्थिकरूपले विपन्न खसआर्य लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्नसकिने विषय उल्लेख गरी समावेशी अवधारणालाई आत्मसात् गरिएको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक तहमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकार स्थापना गरेको छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धमा स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी व्यवस्था उल्लेख गरेको, वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत वडामा आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछाडि परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखी सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

समुदायवीच सामाजिक सद्भाव र सौहार्दता कायम गर्ने, बालविवाह, बहुविवाह, लैंगिक हिंसा, छुवाछुत, दहेज तथा दाइजो, हलिया प्रथा, छाउपडी, कमलरी प्रथा, बालश्रम, मानव बेचविखन जस्ता सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वासको अन्त्य गर्ने, गराउने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा पिछडिएको एवं लक्षित वर्गको सहभागिताको व्यवस्थास योजना छनौटमा महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने कार्यकममा जोड दिदै लैससास प्रवर्द्धन गर्ने लगायतको व्यवस्था उल्लेख गरेको छ। लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको सवालहरूलाई सम्बोधन गर्न लामो समय देखि नै प्राथमिकताकासाथ आवधिक योजना, वार्षिक योजना, नीति तथा कानुनको तर्जुमा तथा परिमार्जन र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ ।

संघीय, प्रदेश र स्थानीय गरी तिनै तहमा आ-आफ्नो सरकार स्थापित भई संचालनमा रहेको अवस्था छ । संविधानले स्थानीय तहलाई व्यवस्थापिका,कार्यपालिका र न्यायिक अधिकार प्रदान गरेको छ। संघीयताको अभ्यास नेपालको लागि नयाँ भएको र सोको कार्यान्वयनका लागि स्थानीय, प्रदेश एवं संघीय सरकारको स्थापना र तिनै तहका सरकारको संस्थागत विकास गर्दै सहकारीता, साझेदारी र सहअस्तित्वको मान्यता कायम गराउन अत्यावश्यक देखिन्छ । तीनै तहका सरकार, खासगरि प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारका जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरु सरकारलाई सुम्पिएको काम, कर्तब्य र अधिकार तथा आ-आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीमा पूर्ण रुपमा जानकार भई अघि बढाउन पर्दछ ।

१.२ सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको संछिप्त परिचय

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका कोशी प्रदेश अन्तर्गत मोरङ जिल्लामा पर्दछ। साविकाका इन्द्रपुर हरैंचा मृगौलिया गाउँ विकास मिलेर कोशीहरैंचा नगरपालिका र सुन्दरपुर र दुलारी गाउँविकास समिति समेत मिली सुन्दरदुलारी नगरपालिका बनेको थियो। कोशीहरैंचा नगरपालिका र सुन्दरदुलारी नगरपालिका समावेश गरी २०७३ सुन्दरहरैंचा नगपालिका निर्माण गरिएको हो। सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा १२ वडाहरु रहेका छन। सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको ११०.१६ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल रहेको छ । नगरपालिकाको पूर्वमा बेलबारी नगरपालिका, पशि्चममा सुनसरी जिल्ला पर्दछ । उत्तरमा केराबारी गाउँपालिका र दक्षिणमा ग्रामथान गाउँपालिकासम्म सिमाना फैलिएको छ । नगरपालिकामा महेन्द्र राजमार्गले छोएकोछ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिका सबै वडामा सडक यातायातको पहुँच रहेको छ ।

२०७८ को जनगणनाको तथ्याङ्क अनुसार २९८२६ घरधुरी रहेको सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको १२ वडामा महिला ६३१९५ र पुरुष ५७११८ समेत १२०३१३ जनसंख्या रहेकोछ। तराई भूभागमा रहेको सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको अधिकाङ्श भूभाग कृषी,वनजग्ल क्षेत्रले ओगटेको छ । नगरपालिकामा क्षेत्रभित्र रहेका वेतना सिमसारक्षेत्र लगायतमा पर्यटकीय क्षेत्रको विकास सकेमा प्रश्सस्त संभावनाहरू रहेका छन।

१.३ लैगिंक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको परीक्षणको महत्व

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा लैंगिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था छ । नेपालको संविधानको मौलिक हकमा महिलाले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी अधिकार, राज्यका सवै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार,सम्पत्ति तथा पारिवारीक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ। महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरुलाई कानुन बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ ।

समानताको हकः नागरिकहरुको सामाजिक र सांस्कृकित रुपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण तथा विकासको लागि संविधानमा विशेष प्रावधानहरुको व्याख्या गरको छ । सामाजिक न्यायको हकलेः राज्यका हरेक संरचनाहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागीताको अधिकार स्थापना गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा तथ्याङ्क संकलन, अद्यावधिक तथा खण्डीकृत, विकास कार्य अन्तर्गत बाल उद्यान निर्माण बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी सूचक पुरा गरी वडालाई बालमैत्री बनाउने, बालश्रम शोषण अन्तय गर्ने, बालविवाह, बहुविवाह, लैंगिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदिको व्यवस्था गरिएको छ। संविधान,ऐन नियमको सस्थागत कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नु यस परीक्षणको महत्व रहेको छ ।

संबिधानद्वारा प्रदत्त हकहरुको कार्यान्वयन गर्न तथा समानुपातिक र समावेशीका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अङ्गहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मजदुर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्ग सबैलाई सहभागी गराउने संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितिकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएका कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको असमानतालाई न्युन गर्न आवश्यक रहेको छ ।

स्थानीय सरकारद्वारा निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने नीति, योजना, बजेट, कार्यक्रम, सेवाप्रवाह र संरचनालाई लैससास संवेदनशिल, उत्तरदायि र लैगिकमैत्री बनाउनका लागि र संवैधानिक एवम् कानूनी प्रावधान तथा राज्यले अन्तर्राष्ट्रिय तहमा व्यक्त गरेको प्रतिबद्धता अनुसार कार्य गर्न एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहमा लैंगिक तथा सामाजिक समाबेशी विकासलाई प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय तहमा लैससास परीक्षण गरी वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा पछि सुधारमा ल्यायी समावेशी विकास प्रक्रिया अनुरुप कार्य गर्न गराउन महत्व रहेको छ ।

१.४ उद्देश्य

स्थानीय तहको लैगिंक समानता तथा सामाजिक परीक्षणको मुख्य उद्देश्यः लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरणका निम्ति सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्धारा लिएका नीति, कार्यक्रम, बजेट, आयोजना, काम गर्ने वातावरण, कार्य संस्कृतिको संस्थागत अवस्था परीक्षण गरी लैससासलाई संस्थागत रुपमा सबल र सक्षम बनाउन सहयोग पुर्याउनु हो । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यको विशिष्ट उद्देश्यहरु निम्न लिखित छन :

- सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम र वजेट लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मुलप्रवाहीकरण भए नभएको एकिन गर्ने तथा लैससासका विषयलाई आन्तरिकरणका लागि गरिएका प्रयास र प्रतिवद्धताको मूल्याङ्कन गर्न ।
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको लक्ष्यलाई स्थानीय तहको संरचना, नीति, रणनिति र कार्ययोजनाहरुमा विशेष प्राथमिकताकासाथ स्थान दिने र आवश्यक आर्थिक तथा मानविय श्रोतको सुनिश्चित गर्न ।
- सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको संस्थागत संरचना र कार्यक्रममा महिला र सिमान्तकृत समुहलाई समावेस गरी लैंगिक मूलप्रवाहीकरण, सशक्तीकरणर जातीय तथा भौगोलिक समावेशीकरण गर्दै लैजाने आधार तयार गर्न।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको आधारमा समस्या तथा चुनौतीहरूको पहिचान गरी समाधान⁄सम्बोधनका लागि पृष्ठपोषाण र कार्ययोजना तर्जुमा गर्न सहजिकरण गर्ने।
- सुन्दरहरैंचा नगरपालिकालाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको कार्यान्वयनमा उत्तरदायी बनाउने तर्फ महसुशीकरण गराई लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विषय प्रति सम्वेदनशिल बन्न उत्प्रेरित गर्न सहयोग गर्ने ।

१.५ लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सीमा

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले निर्दिष्ट गरेका देहायका पाँचबटा मुख्य विषय क्षेत्रहरुः १. नीति, कानून योजना २. संस्थागत व्यवस्था ३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास ४. सेवा प्रवाह ५. सुशासन तथा उत्तरदायित्व र २२ उप विषयक्षेत्रहरुमा केन्द्रित रहेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मुख्य र उप विषयक्षेत्र अन्तर्गतका १०० वटा सूचकहरू समेटेको छ । लैससासका २२ वटा उपविषय क्षेत्र हरु यसप्रकार रहेका छन् । लैससास परीक्षणका मुख्य र उप विषयक्षेत्र तथा अङ्कभारः

क्र.सं.	उपसुचकहरु	पूर्णाङ्क
१	*नीति, कानून र योजना*	२०
१.१	नीति र कानूनमा समावेशीता र सहभागीता	८
१.२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वय	८
१.३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४
२	*संस्थागत व्यवस्था*	२०
२.१	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४
२.२	समावेशी कार्यप्रणाली	४
२.३	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४
२.४	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	४
२.५	तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन	४
३	*मानव संशाधन तथा क्षमता विकास*	२०
३.१	मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	८
३.२	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४
३.३	कानूनी साक्षरता	४
३.४	विपद व्यवस्थापनमा समावेशीता	४
४	*सेवा प्रवाह*	२०
४.१	पूर्वाधार विकास	४
४.२	खानेपानी तथा सरसफाई	४
४.३	रोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४
४.४	प्रजनन् स्वास्थ्य	४
४.५	शिक्षा कार्यक्रम	४
५	*सुशासन तथा उत्तरदायित्व*	२०
५.१	सुशासन	४
५.२	उत्तरदायित्व र जवाफदेहीता	४
५.३	सुचना तथा संञ्चार	४
५.४	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	४
५.५	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४
जम्मा		१००

१.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको बिधि र प्रक्रिया :

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण सबै स्थानीय तहले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा नियमित रुपमा गर्नु पर्ने काम हो । आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ को परीक्षण सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आयोजनामा र विराट मल्टिटेक्टिकल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.ली परामर्शदार्ताको विज्ञ व्यक्तिको सहयोगमा गरिएको छ। परीक्षण कार्यलाई दुई चरणमा तपशीलका विधिहरु आवलम्वन लैससासको परीक्षण गरिएको छ ।

तयारी चरण

- जिम्मेवारी प्राप्तिः सुन्दरहरैंचा नगरपालिका र विराट मल्टिटेक्टिकल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.ली.परामर्शदातावीच परीक्षणको लागि लैससास दिग्दर्शन २०७८ अनुसार परीक्षण गर्ने संझौता गरियो।
- समन्वयः विराट मल्टिटेक्टिकल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.ली.द्धारा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ को वार्षिक नीति कार्यक्रम र लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि गरिएका कार्यहरुको अध्ययन।
- नगरपालिकासंग समन्वय गरी परीक्षणको बारेमा जानकारी र कार्यशालाको मिति तथा समयको बारेमा छलफल गरियो ।
- सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन,विश्लेषणः नगरपालिकासँग समन्वय तथा सन्दर्भ सामाग्री अध्ययन, विश्लेषणमा गरियो ।
- सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको बार्षिक नीति, कार्यक्रम र दस्तावेजमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण गर्ने अनुकुल प्रावधानहरुको अध्ययन र कार्यान्वयनको अवस्था तथा चुनौतिका विषयमा नगरपालिका जनप्रतिनीधि साथै सम्बन्धित शाखा प्रमुखसंग तथा सरोकारवालाको सहभागितामा लक्षित समूह छलफल गरियो ।
- नगरपालिका नगर प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्बन्धित शाखाका प्रमुख तथा अन्य जानकार कर्मचारीसँग समूह केन्द्रित छलफल विधिबाट नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सूचकहरुको सूचकगत अबस्था र अध्यावधिक कागजातहरुको बारेमा छलफल र अध्ययन गरियो ।

कार्यशाला सञ्चालन (कार्यान्वयन चरण)

- लैससास परीक्षणको अवधारणा र लैससास परीक्षण कार्यशालामा १३ जना जनप्रतिनिधि १७ जना शाखा प्रमुख कर्मचारी र संघसंस्था २ जना अन्य सरोकारवाला समेत ३२ जनाको उपस्थितिमा लैससास मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अवधारणा र आवश्यकता प्रकाश पार्दै विषयक्षेत्र र सूचकको जानकारी सहित लैससास परीक्षणका गर्नुको औचित्य माथि प्रस्तुतिकरण र छलफल गरियो ।
- सूचकगत छलफलः सहभागीहरुलाई विभिन्न समुहमा विभाजन गरेर लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले निर्दिष्ट गरेका मुख्य ५ वटा मुख्य विषयक्षेत्र अन्तर्गत कार्यविधि, रणनिति, बार्षिक योजना, आवधिक योजना, बार्षिक प्रतिवेदन, चौमासिक्र बार्षिक समिक्षाको प्रतिवेदन, विकास वुलेटिन, प्रोफायल, विभिन्न समयमा भएका निर्णयहरु, आदिको लैससास दृष्टिकोणले विश्लेषण गरी समूहगत रुपमा सूचकको मूल्याङ्कन गरी अङ्कन गरियो ।
- सूचकको समूहगत रुपमा छलफल मूल्याङ्कन गरिएको अंङ्कलाई विषयक्षेत्रगत क्रमश सवै सूचकको अवस्था र अङ्कनको परीणामलाई सामुहिक छलफल गरी यथार्थ अङ्कन गरीयो ।

- तथ्याङ्कको प्रस्तुतीकरण: गणना गरिएको अङ्कलाई माकुरे जालो र स्तम्भ चार्टमार्फत नतिजा प्रस्तुतिकरण गरियो ।
- सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतिका बारेमा सामुहिक छलफल: लैससासको मूल्याङ्कनको अवस्था स्तम्भचित्रबाट सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाका जनप्रतिनीधिहरु, कर्मचारी साथै सरोकारवालाहरुको सहभागीतामा स्थानीय तहको नीति, कानुन तथा योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्व जस्ता क्षेत्रका सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतिका बारेमा सामुहिक छलफल गरियो र विश्लेषण गरियो ।
- कार्ययोजना निर्माण र कार्यशालाको समापन: नगरपालिकाको बर्तमान अवस्था माकुरेजालोमा प्रस्तुति तथा स्तम्भ चित्रमा चित्रण गरेर सहभागीहरु माझ प्रस्तुत गरियो । परीक्षण पश्चात प्राप्त राम्रा पक्षलाई निरन्तरता दिंदै कमजोर पक्षलाई सुधार गर्न र लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरणको लागि आवश्यक कार्ययोजना निर्माण गर्न सहजीकरण गरी तयार गरियो । आगामी वर्षमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको कार्यक्रमहरु लैससासमैत्री तथा समतामूलक विकासका लागि लैंगिकमैत्री लगानी गर्ने प्रतिबद्धता गर्दै लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यशालामा नगरपालिकाका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणा शाखा प्रमुखले लैससास परीक्षणको महत्वमा विचार राख्नु भएको थियो। नगर प्रमुख र उपप्रमुखज्यूले लैससासले औल्याएका विषय र क्षेत्रको अवस्था सुधार गर्न योजनाबद्धरुपमा लाग्ने प्रतिबद्धता सहित परीक्षण कार्यशालाको समापन गर्नु भयो ।
- नगरपालिकामा लैससास परीक्षण गर्दा मुख्यरुपमा, अबलोकन, द्वितीय तथ्याङ्कको बिश्लेषण, समूह केन्द्रित छलफल, लक्षित छलफल बिधिको प्रयोग गरियो ।
- आ.व.२०८१।२०८२ संग सम्बन्धित तथ्याङ्क अध्ययन विश्लेषण पश्चात सञ्चालन गरिएको कार्यशालामा सूचकको मूल्याङ्कन गरी अवस्था एकिन पश्चात सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको प्रतिवेदन विराट मल्टिटेक्टिकल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.ली. इन्स्टिच्युट प्रा.लि.को समन्वयमा विज्ञबाट तयार गरी पेश गरियो ।
- लैससास परीक्षण प्रतिवेदनमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखा प्रमुख र प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत समेतको पृष्ठपोष्णलाई समावेश गरी प्रतिवेदनलाई अन्तिम रुप दिइयो ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणका सहभागीहरु: तालिका नं १

लैंगिक सहभागिता			जतिगत सहभागिता				क्षेत्रगत सहभागिता		
महिला	पुरुष	जम्मा	पछाडि पारिएको जाति	जनजाति	मधेशी	क्षेत्री ब्रमाण	जनप्रतिनीधि	कर्मचारी	अन्य
७	२५	३२	१	८		२३	१३	१७	२

भागः दुई
तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण

२.१ नीति,कानुन र योजनाको स्थितिः

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको तथ्याङ्कीय विश्लेषण गर्दा मुख्य विषयक्षेत्र अन्तर्गत नीति कानून तथा योजना क्षेत्रमा ११ अंक आएको छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ मा भए गरेका कार्यहरुको परीक्षणबाट नीति कानुन र योजना क्षेत्रमा ५५ प्रतिशत सम्म प्रगति रहेको छ । नीति कानुनमा समावेशीता र सहभागितामा ५, योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा ४ र बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा २ अङ्क आएको छ । महिला पुरुष र लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्गको समविकास साथै सामाजिक विभेद अन्त्य गर्न वनेका नीति कानुनको कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ। महिला र लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्गमा हुने विभेद अन्त्यका र लैससास परीक्षण गर्ने छुटै नीति बनाई कार्यान्यनमा ल्याउन जरुरी रहेको छ। रैथाने तथा आप्रवासी कामदार माथि हुन सक्ने भेदभावलाई संबोधनका विषयका निर्माण गरिएका नीति र कानुनको कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्ने देखिन्छ । दिगो विकासका लक्ष्यलाई स्थानीयकरण र सो अनुसारका लक्ष्य प्राप्तीको लागि कार्य गर्न आवश्यक देखिन्छ । लैंगिक तथा सामाजिक विकासमा सुदृढ गर्न क्षमता विकास योजना र वजेट समेत वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गर्नु पर्ने रहेको छ । लक्षित समुदाय र वर्गको लागि वजेट व्यवस्थापन गर्न स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले अगुवाई गर्न जरुरी रहेकोछ। लक्षित समूहो छुटै अवस्था विश्लेषण गरी उनीहरुको हितमा माग भएका कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा स्रोत विनियोजन गर्ने संस्थागत पद्धतिको सचलनमा ल्याउन पर्ने रहेको छ । समावेशी र लैंगिक विभेदको अन्त्य गरी समविकासको अवस्था सृजना गर्न तयार गरिएको लैगिक नीतिको कार्यान्वयनमा ल्याउन जरुरी रहेको छ ।

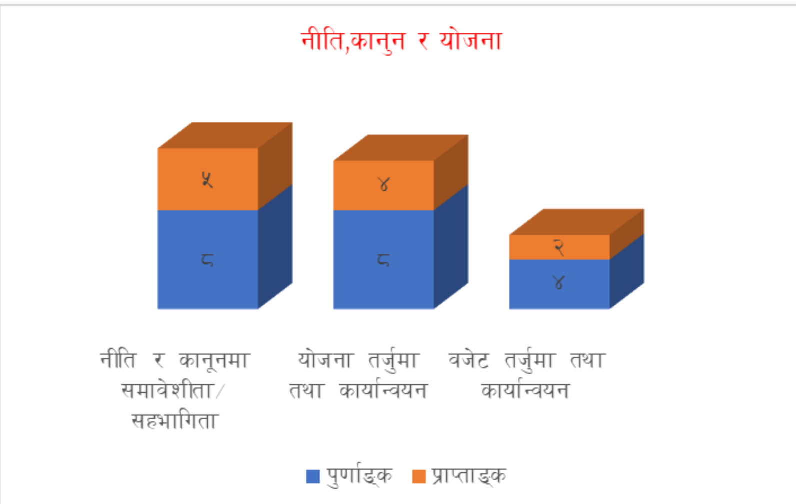

२.२ संस्थागत व्यवस्थाको स्थितिः

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणमा संस्थागत व्यवस्था मूल क्षेत्रमा १३ अंक आएको छ जसलाई प्रतिशतमा लैजाँदा ६५ प्रतिशत रहेको छ । कर्मचारी र पदाधिकारी प्रतिनिधित्वमा २, कार्यप्रणली समावेशीकरणमा २.५, समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्वमा २.५, वित्त व्यवस्थापन समावेशीतामा २.५ र तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापनमा ३.५ अङ्क आएको छ । नगरपालिकामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको क्रियाशिलता गर्ने र लैंगिक विकास हेर्ने डेस्कमा स्रोत व्यवस्थापन गरी संस्थागतरुमाप संचालनमा ल्याउन जरुरी रहेको छ । महिला पुरुषवीचमा रहेको असमानता हटाउन समावेशीकरण रणनीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । कार्यस्थलमा हुन सक्ने यौनदुर्व्यहार रोक्ने आचार संहिताको कार्यान्वयन गर्नु जरुरी रहेको छ ।

वन्चितिकरणमा परेका वर्गहरुको तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन तथा सूचनाहरु खण्डिकृत समेत गर्न आवश्यक रहेको देखिन्छ । महिला पुरुषवीचको असमानता हटाउन र सामाजिक समावेशिता वृद्धि गर्ने नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ।नगरपालिकामा संचालन भएका गतिविधिहरुको अनुगमनबाट आएका पृष्टपोषणलाई स्वीकार गरी पालिकाको सेवाप्रवाहमा सुधार गर्न जरुरी रहेको छ। नगरपालिकाभित्र रहेका कार्यालयमा हुन सक्ने टोलवस्तीस्तरबाट समावेशी योजना निर्माणका लागि लक्षित समूहसंग छुट्टै छलफल गरी माग संकलन गर्ने परीपाटीको विकास गर्नु पर्ने रहेको छ । नगरपालिकास्तरमा वनेका समिति र उपसमितिमा रहेका सदस्यहरुको सक्रिय सहभागिता वढाउन पर्ने रहेको छ । गरीव तथा वेरोजगारहरुको सूचना संकलन मात्र नभई नक्साङ्कन गर्नु पर्ने रहेको छ । लैससासको पाँच मुख्य विषयक्षेत्रहरु मध्ये संस्थागत व्यवस्था क्षेत्रको अवस्था सवैभन्दा राम्रो रहेको परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ ।

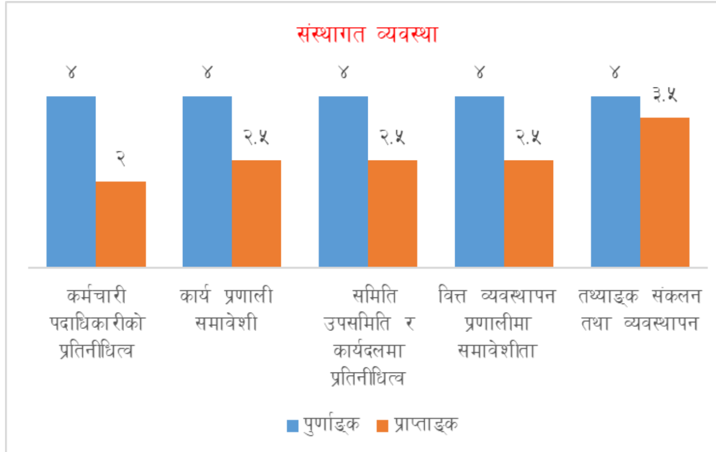

२.३ मानव संशाधन तथा क्षमता विकासको स्थिति:

मानव संसाधन तथा क्षमाता विकास मुख्य क्षेत्रमा १२.५ अङ्क आएको छ। मानव संसाधन तथा क्षमाता विकास क्षेत्रमा ६२.५ प्रतिशत हुन आउँछ । मानव क्षमता विकास उप विषय क्षेत्रमा ५, अनौपचारीक मूल्यमान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध २.५, कानूनी साक्षरतामा २.५, विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीतामा २.५ अंक आएको छ। लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका पाँच मुख्यक्षेत्र मध्ये संस्थागत व्यवस्था क्षेत्रको नतिजा उत्तम र पाँचै क्षेत्र मध्ये राम्रो रहेको छ। क्षमता विकास योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ। नियमितरुपमा लक्षित वर्गको लागि लोकसेवा तयारी कक्षा संचालनमा ल्याउन पर्ने देखिएको छ। मानव संसाधन विकास केन्द्रको स्थापना र महिला अधिकार तथा वेइजिङ्ग घोषणा पत्रमा उल्ले गरिएका बाह्र प्रतिबद्धता कर्मचारीमा जानकारी गराउन पर्ने छ । कुसंस्कारवाट प्राभावितहरुको तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधिक गरी अभियान सञ्चालन गरी सुन्दरहरैंचा नगरपालिकालाई लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा गर्नु पर्ने रहेको छ । महिला हिंशाविरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति लिई कार्यान्यवनमा ल्याउनु रहेकोछ। कानुनको मस्यौदा निर्माण तथा ऐन नियमबारे वडागतरुपमा सचेतना गर्ने कार्यको निरन्तरता गर्न आवश्यकता रहेको देखिन्छ । विपद्बाट प्रभावित महिला,

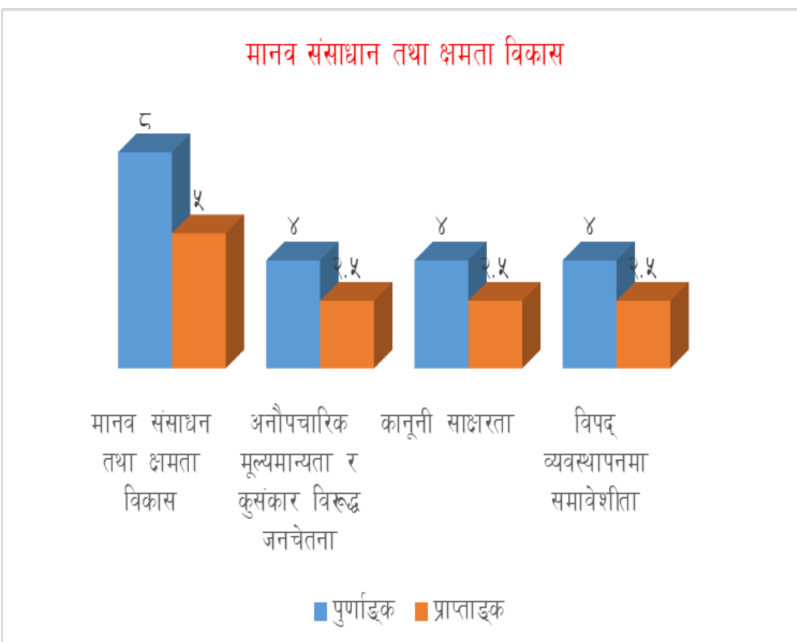

ज्येष्ठ नागरिक र बालबालिकाको उद्धारमा पहिलो प्राथमिकतामा राखी राहत वितरण कार्यविधि तयार गर्न जरुरी रहेको छ ।

२.४ सेवा प्रवाहको स्थिति:

सेवाप्रवाह मुख्य विषयक्षेत्रमा जम्मा ११.५ अंक आएको छ । लैससासमा सेवा प्रवाह क्षेत्रको ५७.५ प्रतिशत सम्म प्रगति भएको देखाएको छ । पूर्वाधार विकास उप विषयक्षेत्रमा २, प्रजनन् स्वास्थमा ३, शिक्षा कार्यक्रमा ३, खानेपानी तथा सरसफाईमा २ र स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थामा १.५ अङ्क आएको छ । सेवा प्रवाह मुख्य क्षेत्रको स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन क्षेत्र उपसूचकको अवस्था कमजोर रहेको छ । परंपरागत विकृतिहरुमा सुधार गर्दै सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक प्रक्रियालाई सहजता बनाउन अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालनमा ल्याउनु पर्ने रहेको छ । भवन निर्माणमा नगरपालिकाको अनुमति लिने प्रावधानलाई कडाईकासाथ कार्यान्वयनमा ल्याउदै सार्वजनिक संरचनाहरु लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीमैत्री निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ। प्रजनन स्वास्थ्य सुधारका निम्ति गर्भवति महिलालाई गर्भावस्थामा आरम गर्ने वातावरण सृजनाका लागि नीती तयार गरी गर्भवतीको हितकारी कार्य गर्न जरुरी रहेको छ । लक्षित समुहको अवस्था सुधार गर्न रणनीतिक आवश्यकता पुरा हुने कार्यक्रमहरु संचालन गर्न वजेटको व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । टोलवस्तीस्तरमा सरसफाई प्रबर्द्धन र फोहोर व्यवस्थापन गर्न कुहिने र नकुहिने छुटियाई फोहोर फाल्ने डस्विन प्रयोगमा अनिवार्यता गर्नु पर्ने देखिन्छ । ग्रामिण क्षेत्रको कृषि तथा पशु व्यवसाय प्रबर्द्धनका लागि महिला प्राबिधिक तयारीमा पहल गर्नु पर्ने अवस्था परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ । नगरपालिकामा गरीव तथा लक्षितबर्गका व्यक्तिहरुको उपभोग्य सामग्रीमा सहजता गराउन सुफतमूल्यका सहकारी पशल संचालनमा ल्याउनु पर्ने लैससास परीक्षणको नतिजाले प्रष्टता गरेको छ।

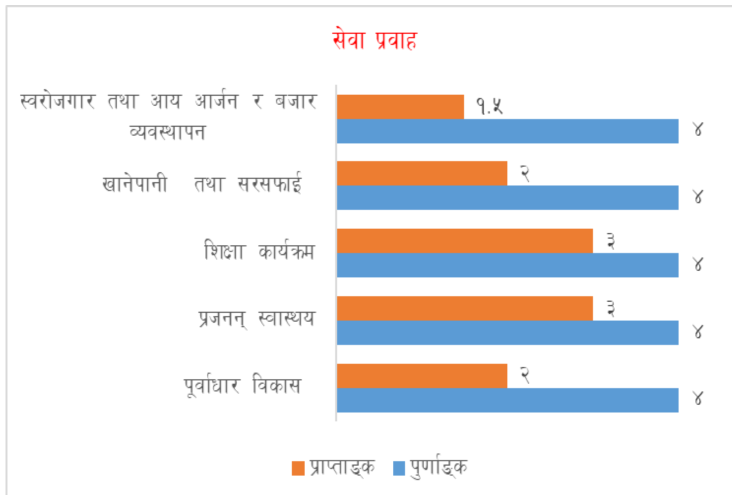

२.५ सुशासन तथा उत्तरदायित्वको स्थिति:

सुशासन तथा उत्तरदायित्व शीर्षकमा जम्मा १२.५ अङ्क आएको छ । सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य विषय क्षेत्रमा ६२.५ प्रतिशत नतिजा हासिल गरेको छ । सुशासन उप विषय क्षेत्र सुशासनमा २.५, उत्तरदायित्व र जवाफदेहीतामा २.५, सूचना तथा संचारमा ३, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा १.५ र समन्वय र सम्वन्ध विस्तारमा ३ अङ्क आएको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका पाँच मुख्यक्षेत्र सुशासन तथा उत्तरदायित्व क्षेत्रको नतिजा उत्तम रहेको छ । नगरपालिकाबाट संचालनमा ल्याईएका समावेशी कार्यक्रमहरुबाट लक्षित समूहमा पुगेको लाभको मूल्याङ्कन गरी सोका आधारमा भावी नीति तथा योजना बनाउन जरुरी रहेको छ ।

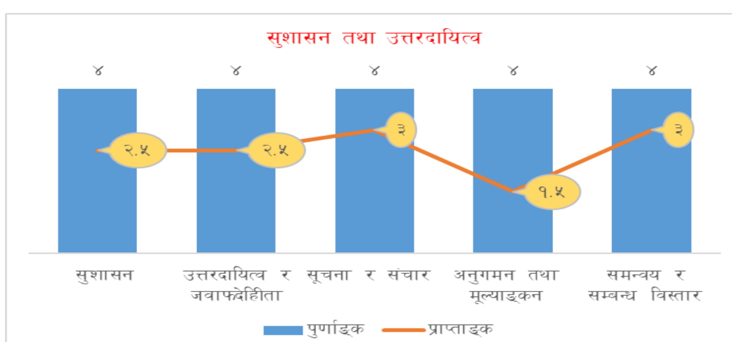

लक्षित समुदायको हित र उत्थानका लागि कार्य गर्ने निकायका मानवीय जनशक्तिलाई लैससास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम तथा अनुशिक्षण गरी परिचालन गर्न आवश्यक रहेको छ । नगरपालिकाद्वारा सामाजिक जवाफदेहीताका औजारको प्रयोगमा लक्षित वर्गको अधिकतम सहभागिता गराउन पहल गर्नु पर्ने रहेको छ । कर्मचारीहरुको आचार संहिता वनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । नगरपालिकाले आफना सूचनाहरु वहुभाषामा प्रसारण गर्नु पर्ने रहेको परीक्षणले देखाएको छ। महिला विरुद्ब हुने सवै प्रकारका भेदभाव अन्त्य गर्ने प्रतिवद्धताको कार्यान्वयनका लागि वजेट तथा कार्यक्रम गर्न संचालन गर्नु पर्ने देखिएको छ। स्थानीय तहले लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासका लागि संचालनमा ल्याएका कार्यक्रमको अनुगमन गर्दा सरोकारवालाई पुगेको लाभ र असरको विश्लेषण गर्ने पद्बतिलाई सस्कृतिको रुपमा ल्याउनु पर्ने अवस्था रहेको छ। नगरपालिकाभित्र रहेका सरोकारवाला निकायवीच लैंगिक समानताको वातावरण वनाउन कार्यगत एकता गर्न आवश्यक रहेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मुल्यमान्यता सम्बन्धी सचेतना गर्न जरुरी रहेको छ ।

सुन्दरहरैचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८१।२०८२ को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वजेट परीक्षणको नतिजा अनुसार नीति कानुन र योजना र सेवा प्रवाह मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सामान्य रहेकाले तत्काल उपयुक्त सामान्य अवस्थामा रहेका विषयक्षेत्रका सूचक सुधारका लागि योजनाबद्धरुपमा काम गर्न जरुरी देखिन्छ ।

२.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको नतिजाः

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आ.व. २०८१।२०८२ को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वजेट परीक्षणको नतिजा : तालिका -२

क.सं.	मुख्य विषय क्षेत्र (मुख्य सूचक)	पूर्णांक	२०८०।२०८१ परीक्षणको परिणाम		२०८१।२०८२ परीक्षणको परिणाम		तुलनात्मक प्रगती अंकमा
			प्राप्ताङ्क	प्रतिशत	अंक	प्रतिशत	
१	नीति कानून योजना	२०	१०	५०	११	५५	१
२	संस्थागत व्यवस्था	२०	१२.५	६२.५	१३	६५	०.५
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	११.५	५७.५	१२.५	६२.५	१
४	सेवा प्रवाह	२०	११	५५	११.५	५७.५	०.५
५	सुशासन	२०	११.५	५७.५	१२.५	६२.५	१
	जम्मा	१००	५६.५	५६.५	६०.५	६०.५	४

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वजेट परीक्षण (GESI-Audit) मा आर्थिक २०८१।२०८२ आर्थिक वर्षमा ६०.५ प्राप्त गरी सुन्दरहरैंचा नगरपालिका उत्तम अवस्थामा रहेको छ। सुन्दरहरैंचा नगरपालिका लैससासमा विगतको सामान्य अवस्थामा ४ अंक वृद्धि गरी उत्तम अवस्थामा पुगेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा प्रगति उल्लेखनीय भएको छ। नीति कानुन र योजना र सेवा प्रवाह मुख्य विषय क्षेत्रको नतिजा सामान्य रहेको छ । संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा विकास र सुशासन मुख्य विषय क्षेत्रको नतिजा उत्तम रहेको छ ।

मुख्य विषय क्षेत्र र उप- विषय क्षेत्रहरुको प्रगति सम्बन्धी विवरण : तालिका -३

मुख्य सूचक	उप सूचक	पूर्णाङ्क	आ.व.२०८०।२०८१		आ.व.२०८१।२०८२		वृद्धि प्रतिशत
			प्राप्ताङ्क	प्रतिशत	प्राप्ताङ्क	प्रतिशत	
नीति, कानून र योजना	नीति र कानूनमा समावेशीता र सहभागीता	८	४	५०	५	६२.५	१२.५
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वय	८	४	५०	४	५०	०
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२	५०	२	५०	०
जम्मा		२०	१०	५०	११	५५	५
संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२	५०	२	५०	०
	समावेशी कार्यप्रणाली	४	२	५०	२.५	६२.५	१२.५
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.५	६२.५	२.५	६२.५	०
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	४	२.५	६२.५	२.५	६२.५	०
	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	३.५	८७.५	३.५	८७.५	०
जम्मा		२०	१२.५	६२.५	१३	६५	२.५
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	८	४.५	५६.२५	५	६२.५	६.२५
	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	२.५	६२.५	२.५	६२.५	०
	कानूनी साक्षरता	४	२	५०	२.५	६२.५	१२.५
	विपद व्यवस्थापनमा समावेशीता	४	२.५	६२.५	२.५	६२.५	०
जम्मा		२०	११.५	५७.५	१२.५	६२.५	५
सेवा प्रवाह	पुर्वाधार विकास	४	२	५०	२	५०	०
	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	२.५	६२.५	३	७५	१२.५
	शिक्षा कार्यक्रम	४	३	७५	३	७५	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	४	२	५०	२	५०	०
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	१.५	३७.५	१.५	३७.५	०
जम्मा		२०	११	५५	११.५	५७.५	२.५
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	सुशासन	४	२.५	६२.५	२.५	६२.५	०
	उत्तरदायित्व र जवाफदेहीता	४	२.५	६२.५	२.५	६२.५	०
	सुचना तथा संञ्चार	४	२	५०	३	७५	२५
	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	४	१.५	३७.५	१.५	३७.५	०
	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	३	७५	३	७५	०
जम्मा		२०	११.५	५७.५	१२.५	६२.५	५
कुल जम्मा		१००	५६.५	५६.५	६०.५	६०.५	४

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको सूचकगत मूल्याङ्कनको परीणाम : तालिका-४

क्र.स.	सूचक न	प्राप्तांक	क्र.स.	सूचक न	प्राप्तांक	क्र.स.	सूचक न	प्राप्तांक
१	१.१.१	०.५	३५	२.४.३	०.५	६९	४.३.१	१
२	१.१.२	०.५	३६	२.४.४	१	७०	४.३.२	१
३	१.१.३	१	३७	२.५.१	१	७१	४.३.३	०.५
४	१.१.४	०	३८	२.५.२	१	७२	४.३.४	०.५

५	१.१.५	०.५	३९	२.५.३	०.५	७३	४.४.१	०.५
६	१.१.६	१	४०	२.५.४	१	७४	४.४.२	०.५
७	१.१.७	०.५	४१	३.१.१	०.५	७५	४.४.३	०.५
८	१.१.८	१	४२	३.१.२	१	७६	४.४.४	०.५
९	१.२.१	०.५	४३	३.१.३	०.५	७७	४.५.१	०.५
१०	१.२.२	०.५	४४	३.१.४	०.५	७८	४.५.२	०.५
११	१.२.३	०.५	४५	३.१.५	०.५	७९	४.५.३	०.५
१२	१.२.४	०.५	४६	३.१.६	१	८०	४.५.४	०
१३	१.२.५	०.५	४७	३.१.७	०.५	८१	५.१.१	१
१४	१.२.६	०.५	४८	३.१.८	०.५	८२	५.१.२	०.५
१५	१.२.७	०.५	४९	३.२.१	१	८३	५.१.३	०.५
१६	१.२.८	०.५	५०	३.२.२	०.५	८४	५.१.४	०.५
१७	१.३.१	०.५	५१	३.२.३	०.५	८५	५.२.१	१
१८	१.३.२	०.५	५२	३.२.४	०.५	८६	५.२.२	०.५
१९	१.३.३	०.५	५३	३.३.१	१	८७	५.२.३	०.५
२०	१.३.४	०.५	५४	३.३.२	०.५	८८	५.२.४	०.५
२१	२.१.१	०.५	५५	३.३.३	०.५	८९	५.३.१	१
२२	२.१.२	०.५	५६	३.३.४	०.५	९०	५.३.२	०.५
२३	२.१.३	०.५	५७	३.४.१	०.५	९१	५.३.३	०.५
२४	२.१.४	०.५	५८	३.४.२	१	९२	५.३.४	१
२५	२.२.१	१	५९	३.४.३	०.५	९३	५.४.१	०.५
२६	२.२.२	०.५	६०	३.४.४	०.५	९४	५.४.२	०
२७	२.२.३	०.५	६१	४.१.१	०.५	९५	५.४.३	०.५
२८	२.२.४	०.५	६२	४.१.२	०.५	९६	५.४.४	०.५
२९	२.३.१	१	६३	४.१.३	०.५	९७	५.५.१	१
३०	२.३.२	०.५	६४	४.१.४	०.५	९८	५.५.२	०.५
३१	२.३.३	०.५	६५	४.२.१	०.५	९९	५.५.३	१
३२	२.३.४	०.५	६६	४.२.२	०.५	१००	५.५.४	०.५
३३	२.४.१	०.५	६७	४.२.३	१	जम्मा		६०.५
३४	२.४.२	०.५	६८	४.२.४	१			

विश्लेषण खण्ड
तीन

३.१ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण विश्लेषण औजारहरुः सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण विश्लेषणमा प्रयोगमा ल्याएका औजार वा बिधिहरु यस प्रकार छन् :

- नीति तथा कार्यक्रमसग सम्बन्धित कागजातहरुको अध्ययन, अबलोकन र समिक्षा
- नगरपालिका उपप्रमुख, प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत र विषयगत शाखाका प्रमुखसंग छलफल
- लैससास परीक्षण कार्यशाला सञ्चालन
- परीक्षणको अङ्क निर्धारण र प्रस्तुतीकरण (माकुरे जालो र स्तम्भ चित्र)
- लैससासका सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीको (SWOT) बिश्लेषण
- आगामी वर्षको कार्ययोजना निर्माण
- प्रतिवेदन तयारी र पेश

लैससास परीक्षण विश्लेषणको लागि लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले तोकेका विधिहरु तालिकीकरण, तालिका र माकुरी जालोमा प्रस्तुति । स्तम्भचित्र प्रस्तुति जस्ता विधिहरुको प्रयोग गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको मुख्य सूचकको लैससास परीक्षण नतिजा उपयुक्त स्तम्भ रेखा चित्र अनुरुप सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणका आधारमा नीति, कानुन र योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानसंधान तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व जस्ता मुख्य विषय क्षेत्रमा कुल ६०.५ अंक प्राप्त गरेको अवस्था छ । लैससासमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको पाँच मुख्य क्षेत्रमा नीति कानुन र योजनामा ५५, संस्थागत व्यवस्थामा ६५ मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा ६२.५ प्रतिशत सम्म नतिजा हासिल गरेको अवस्था रहेको छ । सेवा प्रवाह क्षेत्रको नतिजा ५७.५ प्रतिशत प्रगति भई सवै सामान्य रहेको छ । सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य क्षेत्रमा ६२.५ प्रतिशत सम्म प्रगति भएको छ । सेवा प्रवाह मुख्यक्षेत्रको अवस्था अन्यक्षेत्रका भन्दा राम्रो रहेको छ। सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैससासका पाँचै मुख्य विषयक्षेत्रको नतिजा सुधार गर्ने कार्यमा निरन्तरता दिनु पर्दछ ।

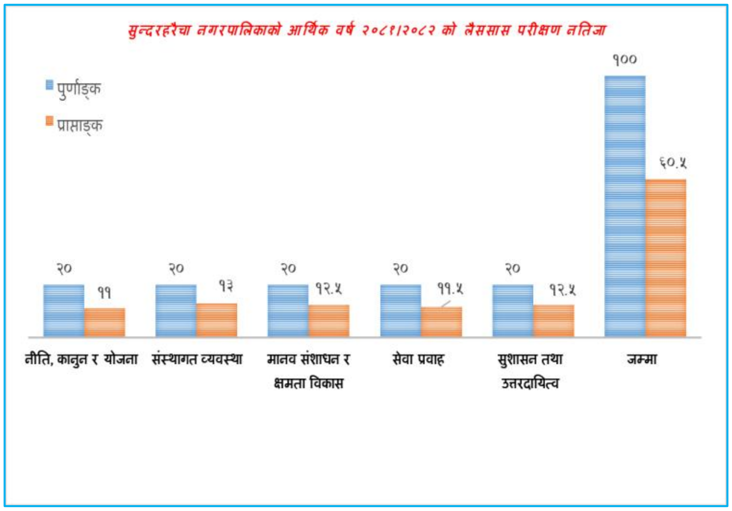

परीक्षणमा सामान्य अवस्थामा रहेको नीति कानुन र योजना मुख्य क्षेत्रमा तत्काल योजना बनाई लैससासमैत्री बनाउन प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने देखिन्छ । लैससास परीक्षण पश्चात तयार गरिएको कार्ययोजना पुरा गर्न स्रोत व्यवस्थापन गरी नगरपालिकाका नियमित क्रियाकलापमा आन्तरीकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैगिक समाता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण अन्तर्गत २२ उप विषयक्षेत्रको अवस्थालाई माकुरे जालोमा प्रस्तुग गरीएको छ ।

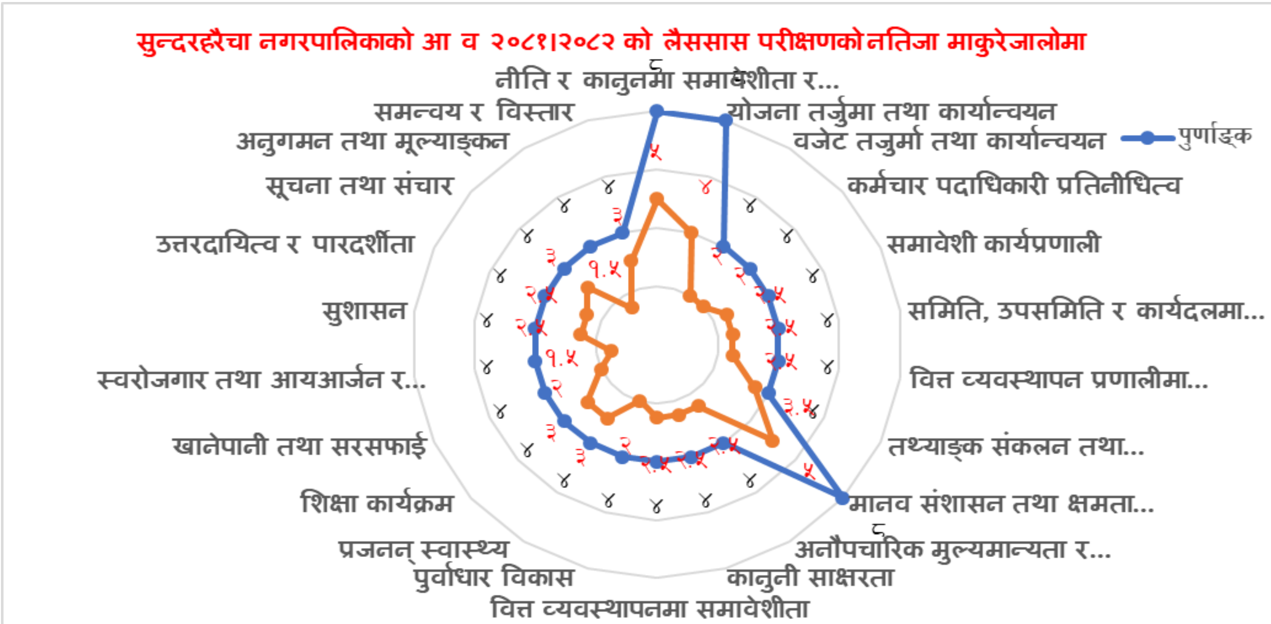

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आ.व. २०८०।२०८१ लैससासको परीणाम वार चार्टमा प्रस्तुत

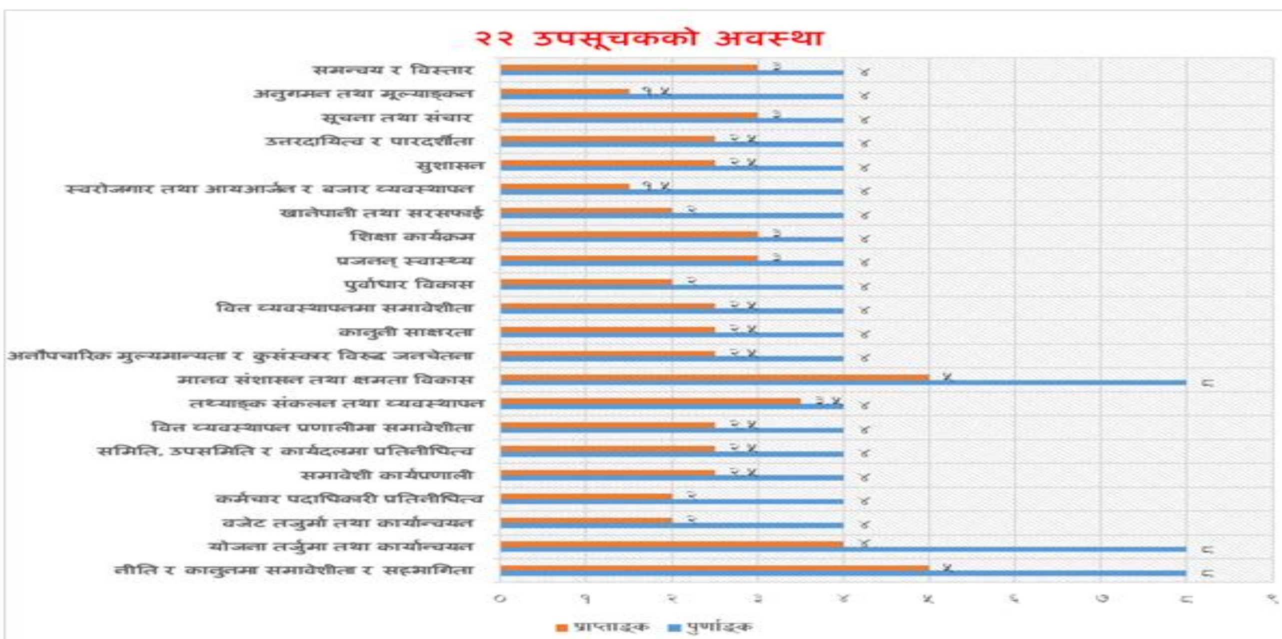

३.२ तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण:

नीति कानून तथा योजना: सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैगिक समातना तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको तथ्याङ्कीय तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा मुल विषयक्षेत्र अन्तर्गत नीति कानून तथा योजनालाई सम्वोधन गर्नलाई वाषिक नीति तथा कार्यक्रममा लैससासलाई जोड दिईएको छ । नीति कानुन निर्माण गर्दा लैंगिकमैत्री बनाउन प्रयास गरिएको र भाषाहरु लैंगिक संवेदनशिल बनाउने प्रयास गरिएको । न्यायिक समिति क्रियाशिल रहेको छ। वडास्तरीय योजना छनौट हुने गरेको र समावेशीतालाई प्राथमिकता दिएको छ । उपभोक्ता समिति गठनको

कार्यविधि रहेको तर समितिमा ४० प्रतिशत महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गर्न बाँकी रहेको छ । सहभागितामूलक योजना छनौट आशिंक मात्रामा हुने गरेको छ । योजना तर्जुमाका वखत लक्षित समूह तथा वर्गसंग छुट्टै छलफल गरी उनीहरुको माग संम्वोधन गर्ने परिपाटीको संस्थागत विकास गर्न जरुरी रहेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लक्षित वर्गको लागि निश्चित प्रतिशत रकम छुट्याउने प्रावधान राखि बजेटलाई उत्तरदायि बनाउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । ऐन नियम र नीतिहरु जारी गर्नुपुर्व लैंगिकमैत्री भएको नभएको एकिन साथै विश्लेषण गर्नपर्नु अवस्था रहेको छ ।

लैगिक हिंशा निवारण कोष सञ्चालनमा रहेको र गरीव घरपरिवार पहिचान कार्यक्रम सञ्चालन भई लैंगिक प्रावधानमा उल्लेख्य भूमिका खेलेको पाइन्छ। स्थानीय ऐन, नीतिमा बालबालिका र किशोरी किशोरमा हुने विभेद अन्त्य गर्ने छुट्टै नीति निर्माण गरी कार्यान्यवयनमा ल्याउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । लैंगिकमैत्री तथा समावेशी विकास प्रवर्द्धन लागि लैंगिक नीति बनाई सवैप्रकारका सामाजिक विभेदहको अन्त्य गर्ने प्रावधानमा मापन योग्य लक्ष्य बनाई लागु गर्नु पर्ने हुन्छ ।

श्रमनीति निर्माण गरी समान ज्यालाको सुनिश्चिततताका र ज्यालामा हुन सक्ने शोषणलाई निरुपण गर्ने प्रावधान राख्न पर्ने छ। कार्यस्थलमा हुने विभेद र यौनजन्य हिंशा अन्त्य गर्ने आचार संहिता निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्नेछ । नगरपालिकाले खण्डिकृत तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्नु पर्ने देखिन्छ । रैथाने र आप्रवासी कामदारको हितको नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्ने देखिन्छ । सहभागितामूलक अनुगमनलाई व्यवस्थित गर्ने र अनुगमनबाट प्राप्त सुझावहरुलाई कार्यान्वयन गराउन पहल गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण र लैंगिक समानता प्रबदर्बनका लागि रणनीति र आचार संहिता कार्यान्वयनमा लागि बजेट छुट्याउनु पर्ने देखिन्छ । वार्षिक रुपमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षण पश्चात लैंगिक र समावेशी विकासमा सुदृढ गर्न तयार गरीएको कार्ययोजना कार्यान्वयनका निम्ति नगरपालिकाको योजनामा वजेट सहित कार्यक्रम समावेश गरी समयमा कार्य गर्नु पर्ने परीक्षणको मूल्याङ्कनले देखाएको छ । स्थानीय कानुन निर्माण गर्दा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दृष्टिकोर्णले उपयुक्त भए नभएको समिति निर्माण गरी लेखाजोखा गर्ने परिपाटीको विकास गरेको हुनु पर्ने देखिन्छ ।

संस्थागत व्यवस्था: सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको वार्षिक तथा आवद्यक योजनामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका मुद्धाहरु समाधान गर्ने लक्ष्य र कार्यक्रम समावेश गरिएको अवस्था रहेको छ । मुख्य विषयक्षेत्र अन्तर्गत संस्थागत व्यवस्थालाई संम्बोधन गर्न नगरपालिकाले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखाको स्थापना गरी कार्य विवरण समेत उल्लेख गरेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा योजना निर्माण्को चरणहरुमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व, लैगिकहिंशा न्यूनीकरणको लागि छुट्टै कोषको स्थापना गरी बजेट विनियोजन गरेको छ । वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको पहुँच वढाउन सकारात्मक विभेधको नीति लिएको छ ।

उपसमिति तथा कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेका पुरुषहरुको समेत समावेशी प्रतिनीधित्व गराउने गरेको छ । लैंगिक हिंशा निवारण महिला सीप विकास तथा नेतृत्व विकास गर्ने कार्यमा श्रोत व्यवस्थापन व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सचालन गरिएको छ । नगरपालिकाको सूचना प्रणाली समावेशी र कम्प्युटर प्रणालीमा लेखा व्यवस्थापन गरीएको छ । घटना दर्ताको अभिलेखिकरण, महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण कार्यक्रमको लागि बजेटको विनियोजन र कार्यक्रमहरु सञ्चलनमा रहे पनि लक्षित समुदायको पहुँच पुग्न बाकी रहेको छ ।

नगरपालिकाबाट पदाधिकारी तथा कर्मचारी समावेश गरी लक्षितवर्गको क्षमता विकासमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने गरिएको छ । लक्षित बजेटको सुनिश्चितता, समावेशी सूचना प्रणालीको कार्यान्वयन, लैंगिक सम्बन्धि क्षमता

विकासका कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्दै खण्डिकृत सूचना प्रणलीलाई आधार लिई वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने देखिन्छ । लैंगिक विकास हेर्ने डेस्कको स्थापना र व्यवस्थापनमा आवश्यक वजेटको व्यवस्थापन र परिचान गर्नु पर्ने रहेको छ । दिगो विकासमा लक्ष्यको स्थानीयकरण गरी स्थानीय विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउने कामको सुरुवात गर्नु पर्ने छ ।

लैंगिकमैत्री योजनाको छनौट र कार्यक्रम तयार गरी लक्षित वर्गको हित गर्न लैंगिक समानता तथा सामाजिकरण कार्यान्वयन समितिको संस्थागत विकास गर्दै क्रियाशिलता बढाउन आवश्यक रहेको छ । नगरपालिकाले संचालन ल्याएका कार्यक्रममा अनुगमन गर्ने संयन्त्रले अनुगमन गरी वन्चितिकरणमा परेको वर्गको सुझावका आधारमा योजना निर्माण गरी कार्य संचालन गर्न पर्नु पर्ने देखिन्छ । सेवा प्रवाहमा नागरिकहरुवाट प्राप्त सुझावहरुको सुनुवाईलाई संवोधन गर्नु पर्ने रहेको छ ।

लैंगिकहिंशा रोकथाम गरी लैंगिकमैत्री बानीव्यवहार प्रबर्द्धनका लागि निर्माण भएका नीतिको हुवहुँ कार्यान्वयन गर्न पर्ने रहेको छ । नगरपालिका र वडाले आफनो पाश्ववचित्र तयार गरी सोही आधारमा विकास निर्माण कार्य सञ्चालन ल्याउन सकेमा मात्र समतामूलका विकास हुन सक्ने अवस्था रहेको छ । महिला र पुरुषवीचको असमानता हटाई समानता बढाउन समावेशीकरण नीतिको कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहको छ। लैससास परीक्षण पश्चात सुचक सुधारका लागि तयार गरिएको कार्ययोजना कार्यान्यवयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ।

मानव संधान तथा क्षमता विकास : मानव संसाधन तथा क्षमता विकास विषय क्षेत्रमा नगरपालिकामा महिलाको विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण कार्यक्रमहरु सञ्चालनको लागि वजेट र कार्यक्रमहरु रहेका छन । परंपरागत कुरीतिहरु छुवाछुत, बाल विवाह र वहुविवाह दाईजो हटाउन अभियानहरु संचालनमा आएका छन । जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीहरुलाई संविधान र ऐन नियमबारे अनुशिक्षण गरिन थालिएको छ । लक्षित वर्गको तथ्याङ्क राखि आपतकालीन कार्य वा राहत वितरण भएको छ । पञ्जिकरणको अभिलेख अध्यावधिक रहेको पाईन्छ।

खण्डिकृत तथ्याङ्कको अध्यावधिक र सोही आधाारमा सेवा र विकास कार्यका साथै राहतका कार्यक्रमम सञ्चालनमा गर्नु पर्ने रहेको छ। नगरपालिकामा क्षमता विकास कार्ययोजना तयार पछि तालिम लगायत क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका छन । क्षमता विकास तालिममा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका विषयहरु समावेश गरी जनप्रनिनीधि तथा कर्मचारीमा अनुशिक्षण गर्न आवश्यक रहेको छ । महिलाको सवालको सम्बोधन गर्दै लैगिक सम्वेदनशील शव्दहरुको प्रयोगको र कार्यस्थलमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार अन्त्यका लागि आचार संहिता तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

लक्षित वर्गका कार्मचारी, पदाधिकारीहरुलाई निर्दिष्ट क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नु पर्ने रहेको छ । मानव संसाधन शाखालैगिक राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरुको अनुशिक्षण तथा स्थानीयकरण गर्ने, महिला हिशा विरुद्ध शुन्य शहनशीलता नीति लिने, कानूनको मस्यौदा निर्माणको प्रकृया र समस्या समाधानको बारेमा जनप्रतिनीधि, कर्मचारी लगायतलाई अनुशिक्षण गर्ने, कानूनी सचेतनाका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नु पर्नेछ । लक्षित वर्गको रोजगारीमा समान सहभागिता बढाउन नियमितरुपमा लोकसेवा तगारी कक्षा सञ्चालन गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापनका कार्यहरु गर्दा लक्षित वर्गलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालनमा लक्षित समुदायको सहभागिता गर्नु पर्ने रहेको छ । लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने अभियानलाई प्राथमिकता साथ संचालनमा ल्याउन पर्ने छ । लैंगिक तथा समावेशी विकासका लागि छुट्टै शीर्षकमा वजेट व्यवस्थापन गर्न सकेमा नगरपालिकाको विकास प्रकृया सन्तुलित हुने अवस्था रहेको छ। लैंगिक समानता

तथा सामाजिक समावेशीकरण विषयमा नागरिकहरुलाई तालिम दिन सक्ने दक्ष जनशक्ति तयारीमा समेत ध्यान पुरियाउन आवश्यक रहेको छ ।

सेवा प्रवाहः विद्यालयमा निशुल्क पाठ्यपुस्तक, दिवा खाजा, छात्रबृत्ति, निशुल्क पोशाकको व्यवस्था जस्ता विषय र कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा आएका छन । लैगिक तथा गरीव वर्गका नागरिकहरुको स्वास्थ्य विमामा सहयोग गरिएको छ । नगरपालिकाभित्र रहेका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिका विद्यालयमा भर्ना भएको अवस्था छ । सेवा प्रवाह मुख्य विषय क्षेत्रमा नगरपालिकामा भवन संहिता तयार गरेका छ । नगरपालिका खुल्ला दिसामुक्त र पूर्णखोपयुक्त घोषणा भई सकेको छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा भवन निर्माणमा बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री र सुरक्षित बनाउने सोचको विकास हुन थालेको अवस्था छ। सवैवर्गको लागि पहुँचमैत्री भवन निर्माणमा निरन्तरता दिन आवश्यकता रहेकोछ। नगरपालिकाले पूर्वाधारको निर्माण गर्दा लक्षितवर्गमैत्री हुनु पर्ने, भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा अनिवार्य भवन आचार संहिताको कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रममा गर्भवति महिला र सुत्केरी महिलालाई जोखिमयुक्त काममा लगाउन नपाईने नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरपालिका मात्र नभई वडा र अन्य सेवाप्रवाहका कार्यालयमा स्तनपान कक्षको व्यवस्थापन गरी प्रयोगमा ल्याउन अत्यन्तै जरुरी वनेको छ ।

वैदेशिक रोजगारीमा जान इच्छुक व्यक्तिहरुलाई सचेतना मात्र नभई ग्रामिण महिलालाई सीप विकास तालिम मार्फत प्राबिधिक तयारीका लागि रणनीतिरुपमा कार्य गर्नु पर्ने परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ । लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंखयक वर्गका लागि सेनिटरी प्याडको व्यवस्था सहित स्थानीयस्तरमा फोहोरको उचित व्यवस्थापनको गरिएको अवस्था छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लक्षित वर्गको लागि स्वरोजगार र शिक्षामूलक कार्यक्रम र बजेटको व्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ । नगरपालिकास्तरमा सुपथ मूल्यको सहकारी पशलहरु संचालनमा ल्याउनु पर्ने आवश्यक देखिन्छ । महिला प्राविधिकहरु उत्पादन गर्ने कार्यक्रमका साथै सामाजिक परिचालकहरु तयार गर्ने कार्यक्रमहरु निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ । महिला साक्षरताका लागि सघनरुपमा कार्यक्रमको निरन्तरता दिनु पर्ने अवस्था रहेको छ।

सुशासन र उत्तरदायित्वः सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा स्थानीय तहको सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन विषयमा कानुनी रुपमा कार्यक्रम सञ्चालन भएमा छन। बाल अधिकार महाशन्धिका प्रतिवद्धताको संस्थागत कार्यान्वयनका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अवधारणाको अवलम्वन गरी नगरपालिका घोषणाउन्मुख कार्यमा अगाडि वढेको छ । सामाजिक जवाफदेहीताका औजारहरुको प्रयोगमा ल्याईएको छ । सबै प्रकारका सूचनाहरुको सार्वजनिकीकरणमा लक्षित वर्गको सहभागीतालाई अझ बृद्बि गर्नपर्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाबाट चौमासिक रुपमा नियमित सार्वजनिक सुनुवाई गरी स्थानीय सेवाप्रति नागरिकहरुको सन्तुष्टिको स्तरको मापन गरिएको छ । संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहवीच आवश्यक समन्वय र सहकार्यलाई बढाउन पर्ने रहेको छ । जनप्रतिनिधिहरुको आचार संहिता कार्यालयमा देख्ने गरी राखी पालनामा ल्याउनु पर्ने रहेको छ । कर्मचारीको लागि आचार संहिता स्थानीय तहमा रहेका सवै कार्यालयहरुमा लागु गर्न बाँकी देखिन्छ। नगरपालिकाका सूचनाहरु स्थानीय भाषामा पनि प्रशाण गर्नु पर्ने रहेको छ ।

सञ्चालित कार्यक्रमबाट लाभको प्रभाव के कस्तो रहेको छ पहिचान गर्नु पर्ने छ । नगरपालिकाका प्रगति समिक्षा र बैठकमा लक्षित समूहको सहभागीता र उनीहरुको बोलीको सुनुवाई लाई जोड दिन आवश्यक रहेको छ । लक्षित वर्गको सञ्जाल निर्माण र कार्यगत छलफललाई आगामी वर्षहरुमा नीति तथा कार्यक्रममा समेट्नु पर्ने

देखिन्छ । महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव विरुद्धका प्रतिबद्धता र कार्ययोजनाको जानकारी गरी कार्यान्वयनमा ल्यान आवश्यक पहल कदमी गर्न लाग्नु पर्ने देखिन्छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाका जनप्रतिनीधि र कर्मचारी समेतको सहभागितामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अङ्कहरुको लेखाजोखा गरी तयार गरिएको कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम संचालनमा ल्याउन प्रतिवद्ध भएर लाग्नु पर्ने अवस्था छ । बेईजिङग घोषणा-पत्र प्रतिबद्धता पुरा गर्नेसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरुमा वजेट विनियोजन गर्नु पर्ने रहेको छ । लैससास परीक्षण पश्चात सूचकको अवस्था सुधारका लागि लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिले पहल गरी वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति मार्फत वार्षिक योजनामा समावेश गरी लैससासमैत्री वातावरण सृजना गरी समावेशी विकासको थालनी गर्न आवश्यक रहेको परीक्षणको नतिजाले प्रष्टियाएको छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणमा सूचकगत प्राप्ताङ्क तालिका आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२

क.सं.	सूचक नम्वर	पूर्णाङ्क	कल प्राप्ताङ्क
१	१.१.१ - १.१.८, १.२.१ - १.२.८, १.३.१ - १.३.४	२०	११
२	२.१.१ - २.१.४, २.२.१ - २.२.४, २.३.१ - २.३.४, २.४.१ - २.४.४, २.५.१ - २.५.४	२०	१३
३	३.१.१ - ३.१.८, ३.२.१ - ३.२.४, ३.३.१ - ३.३.४, ३.४.१ - ३.४.४	२०	१२.५
४	४.१.१ - ४.१.४, ४.२.१ - ४.२.४, ४.३.१ - ४.३.४, ४.४.१ - ४.४.४, ४.५.१ - ४.५.४	२०	११.५
५	५.१.१ - ५.१.४, ५.२.१ - ५.२.४, ५.३.१ - ५.३.४, ५.४.१ - ५.४.४, ५.५.१ - ५.५.४	२०	१२.५
जम्मा		१००	६०.५

३.३ लैगिंक समानता तथा सामाजिक परीक्षणको मुख्य उपलब्धि

१, नीति कानून तथा योजना

- नगरपालिकाले आफना लागि आवश्यक नीति नियम निर्माण गर्दा लैससास दृष्टिलेल उपयुक्त भए नभको समिक्षा गर्ने गरेको साथै लैंगिक संवेदनशिल भाषाको प्रयोग गर्ने प्रयास गरिन थालिएको छ ।
- लक्षित वर्गको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चितता गर्न समावेशी नीति तयार गरिएको छ ।
- स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकास सम्बन्धि विषयहरुको समावेश गरिन थालिएको छ ।
- स्थानीय तहको नीति र कानुन निर्माण प्रक्रियामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक सामावेशीकरण दृष्टिकोर्णबाट समावेशी बनाउने प्रयास गरिएको छ ।
- महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएका प्रमाणित कागजातहरू न्यायिक समितिमा भएको ।
- समावेशीतालाई प्राथमिकता दिई वस्ती र वडास्तरीय योजना छनौट हुने गरेको छ ।
- लैससास तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेटमा समावेस भएको छ।
- स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको ।

- नीति, योजना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रममा उल्लेख भई लक्षित वर्गका कार्यक्रममा लक्षित समुहसंग छलफल भएको वडाको निर्णय पुस्तिका भएको ।
- उपभोक्ता समिति गठनको कार्यविधि रहेको र समानुपातिक र सहभागतामूलक योजना छनौट हुनु।
- स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरू (पदाधिकारी र कर्मचारी) को ३३ प्रतिशत सम्म प्रतिनिधित्व गराउदै आएको ।
- नगरपालिकाले आफ्ना कार्यक्रमबाट लक्षित समुह तथा समुदायका वर्गको हित हुने गरी नीति नियमहरुको निर्माण गरीएको छ ।
- लक्षितवर्ग माथी हुन सक्ने विभेद समाधानका लागि सुनुवाई हुने व्यवस्था गरीएको ।
- उपभोक्ता समितिमा समानुपातिलक ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता सुनिश्चत गरिएको ।
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्ने वजेटको व्यवस्था मिलाएको ।
- क्षमता विकास सम्बन्धी कार्ययोजना तयारी र कार्यान्वयनमा ल्याईएको ।

२. संस्थागत व्यवस्था

- समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रचलित कानुमा व्यवस्थाप भए बमोजिम समावेशी प्रतिनिधित्वको व्यवस्था भएको ।
- स्थानीय तहमा कर्मचारीहरुको नियूक्ति गर्दा सवै लक्षितवर्गको समानुपातिक प्रतिनीधित्व गराउन प्राथमिकता दिएको छ ।
- क्षमता विकास कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको सहभागिताको लागि सकरात्मक विभेदको नीति लिएको ।
- सकारात्मक विभेदको नीति तथा रणनीति दस्तावेज आवधिक योजना तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा भएको।
- वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा योजना निर्माण्को चरणहरुमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व गरिएको ।
- लैङ्गिक हिँसा निवारण, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धिजस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि कोष स्थापना गरी कार्यान्वयन भएको छ ।
- लैगिंक हिंसा न्यूनीकरणको लागि कार्यक्रम तय गरी बजेट विनियोजन भएको ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ताको अभिलेखिकरण, महिला विरुद्धहुने सवै प्रकारका हिंसा निवारण कार्यक्रमको लागि बजेटको विनियोजन र कार्यक्रम तथा अभियान सञ्चलनमा रहेको ।
- स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा पारिएको वर्गको प्रतिनीधित्व गर्ने व्यव्था मिलाईएको छ ।

३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

- महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंसा निवारण गर्ने कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरेको ।
- व्यक्तिगत घटनादर्ता र पञ्जिकरणको अभिलेख अध्यावधिक गरिएको छ ।
- स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति (जातिगत छुवाछुत, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि) हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गरेको ।
- नगरपालिकाका प्रत्येक वडामा कानुनी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईएको ।

- सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाका जनप्रतिनीधि,कर्मचारीहरु र लक्षित समूहरुलाई समावेशी विकास तथा लैगिक हिंशा निवारणसम्बन्धी सचेतीकरण गरिएको ।
- विपद्बाट प्रभावितलाई आपतकालिन राहत वितरण गरिदै आएको र विपद सम्बन्धी तथ्याङ्कहरुको खण्डिकृत गरीएको साथै आपतकालिन कार्य सञ्चालनमा ल्याइएको ।
- विपदबाट प्रभावित महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागिरक र लक्षित समूहलाई प्राथमिकतामा राख्ने गरिएको।

४. सेवा प्रवाह

- स्वीकृत आवधिक तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेशीतालाई संबोधन गरिएको ।
- खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाई अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुन थालिएको छ ।
- नगर, टोल, वस्तीहरूमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि पानी शुद्धिकरणका विधि जस्ता कार्यक्रम स्वीकृत भएको र सरसफाई प्रबर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्थानीय महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा हुने।
- भवनहरुको ड्रईङिग र डीपीआर भएको र लैससास, बालबालिका र अपाङ्गतामैत्री बनाउन प्रतिबद्धता गरी निर्माण गर्न थालिकएको ।
- महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जलविद्युत लगायत विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, गोवर ग्यास तथा सुधारिएको चुलो, आदि) को प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू संचालन भएको ।
- वार्षिक नीति तथा योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा बेरोजगारी र गरीबी महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू समावेश गरी कार्यान्वयन गरेको ।
- भवनहरुको ड्रईङिग र डीपीआर भएको र लैससास, बालबालिका र अपाङ्गतामैत्री बनाउन नीति र कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता गरिएको   ।
- महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जलविद्युत लगायत विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, गोवर ग्यास तथा सुधारिएको चुलो, आदि) को प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू संचालन भएको ।
- परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा, जनस्वास्थ लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरेको ज्क्ष्क बाट रिपोर्ट हेर्न सकिने।
- स्वास्थ्य बिमाको संघिय कार्यक्रम रहेको र नगरपालिकाले पनि विपन्न नागरिकका लागि थप लगानी गरी कार्यक्रम संचालन गरेको ।
- नगरपालिकामा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अवधारणाको अवलम्वन र नगरपालिकालाई बालमैत्री वनाउन घोषणाउन्मुख कार्यक्रम संचालनमा ल्याइएको।
- विद्यालयस्तरमा निशुःल्क पाठ्यपुस्तक, दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्य पुस्तक, छात्रबृत्ति, निशुल्क पोसाकको व्यवस्था जस्ता विषय र कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा आएको देखिन्छ ।
- नगरपालिकाका जनप्रतिनीधि, कर्मचारीहरु र लक्षित समूहरुलाई समावेशी विकास तथा लैगिक हिंशा निवारणसम्बन्धी सचेतीकरण गरिदै आएको छ ।
- नगरपालिका खुल्ला दिसा मुक्त र पूर्ण खोपयुक्त घोषणा भएको ।

- विद्यालयमा छात्रामैत्री, अपाङ्गतामैत्री र लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकका लागि शौचालय साथै सेनिटरी प्याडको प्रबन्ध गर्ने प्रयास गरिएको ।

५. सुशासन र उत्तरदायित्व

- सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले सेवा प्रवाह विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धनमा आवश्यक नीति कानुनको तर्जुमा गरी तोकिएका पदाधिकारीहरुबाट कार्यान्यवनमा ल्याईएको ।
- संघीय र प्रदेशस्तरीय कानुनको व्यवहारिक कार्यान्वयन गर्न समन्वय र सहकार्यको प्रयास गरिएको धभदकष्तभ मार्फत सूचना सार्वजनिक गरेको ।
- महिला अधिकार तथा समानता लागि भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्र प्रतिबद्धताका लागि किटान गरेर कार्यक्रम सञ्चालनमा नगरिए पनि बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी सन १९८९ को कार्यान्वयन र दिगोपनाका लागि प्रतिवद्ध भई लागेको अवस्था छ ।
- नगरपालिकामा उपप्रमुख र वडामा वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा अनुगमनको काम हुने गरेको
- वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि सूचकको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिईएको।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाहको मापदण्ड तयार गरेको, विकास निर्माण र सुशासन प्रबर्द्धन गर्न तय गरेका कानुनको कार्यान्वयनमा ल्याउन तोकिएका समितिहरु परिचालित गरिएको छ ।
- नगरपालिकाद्बारा संचालनमा रहेका कार्यक्रमहरुको नागरिहरुमा सुसुचित गर्न जवाफदेहीताका औजारहरुको प्रयोगमा ल्याएको छ ।
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा सेवा गुणस्तर सुधारका लक्षित समुदायबाट प्राप्त सझावहरुको संवोधन हुने गरेको छ ।
- लैगिकहिंशा न्यूनिकरणका लागि सरोकारवाला निकार्य र व्यक्तिसंग आपसी छलफल तथा सहकार्यको तालनी गरिएको।
- नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा स्थानीय तहको सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन विषयमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ ।
- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वयमा कार्यक्रमहरु हुने गरेको ।
- नागरिकका गुनासो अभिलेखिरकण र व्यवस्थापन गरी सोको अभिलेखिकरण गरिएको छ ।
- नगरपालिकाका गतिविधिहरुका विषयमा जानकारीका नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचना प्रसारण गर्ने गरिएको छ ।
- लैंगिक समानता र समावेशी पक्षको विकासका लागि नगरपालिकामा रहेका सरोकारवाला निकायहरुवीच कार्यगत एकता गर्नु ।
- **३.४ सवलपक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू** (SWOT)

सवल पक्ष

- नीति कानुन योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य क्षेत्रका सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू, अवसर र चुनौति
- कानून, योजना कानूनी दस्तावेज भएको (नेपालको संविधान, स्थासस ऐन, र अन्य नीति तथा कार्यविधिहरु) राजपत्रमा प्रकाशन वेभसाइटमा राख्नु
- स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको र विपन्न वर्गका लागि सहुलियतमा विमा गरिएको

- खुल्ला दिसामुक्त पालिका घोषणा हुनु
- स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनमा आउनु
- विद्यालय भर्ना अभियान तथा खाजाको व्यवस्था
- लक्षित समूह र वर्गका लागि प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने कार्यक्रम व्यवस्थापन हुनु
- सामाजिक जवाफदेहीताका औजारको प्रयोगमा ल्याउनु कार्यदलबाट निर्णय गरि सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्धन
- वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरेको
- समावेशी नीति निर्माण गरेको
- उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धि कानूनको व्यवस्था
- योजना छनौट समाबेशी
- महिला तथा बन्चितिमा परेका समुदाय उपर विभेद सुनुवाइ हुने गरेको लैससास नीति निर्माण गरिएको
- स्थानीय तहको वस्तुस्थिति सहितको प्रोफाईलको उपलब्धता
- निर्याणक तहमा महिला र पुरुषको आंशिक सहभागीता हुनु
- पञ्जीकरण तथा सामाजिक गतिविधिहरुको अभिलेख अध्यावधिक सुरक्षा
- समावेशी पदपूर्तिको गर्ने नीति रहेको
- संगठनात्मक संरचना विपद् व्यवस्थापन कार्यविघि बनाई कार्य सञ्चालन
- क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन
- पूर्णखोपयुक्त नगरपालिका भएको र बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्ने सोच लिनु ।
- सुचना सार्वजनिक गर्ने गरेको
- सामाजिक जवाफदेहीता विधि तथा औजारहरुको प्रयोगमा ल्याउनु
- सेवाहरुको मापदण्ड तयारी गर्नु
- कानुन र राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताको जनप्रतिनीधि र कर्मचारीहरुलाई जानकारी हुनु

सुधारात्मक पक्ष

- मानव संसाधन शाखा निर्माण गर्नु पर्ने सार्वजनिक भवनहरु बालमैत्री, अपांगमैत्री हुनुपर्छ सोचको विकास
- निरक्षर महिला र नागरिक शिक्षाका लागि अनैपचारिक शिक्षा कार्यक्रम संचालन
- नगरपालिका वासिन्दाहरुलाई सफा पानीमा पहुँच वृद्धि गर्नु पर्ने
- सुधारीएको चुल्हो प्रवर्द्धन गरी वातावरणमैत्री र बालमैत्री स्थानीय शासन अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने
- लैससासका निकायहरुबीच निर्माण सरोकारवाला सञ्जाल
- लैससास सम्बन्धी शन्धी तथा प्रतिवद्दताहरुको क्षेत्रमा तोकेर कार्यक्रम गर्नु पर्ने
- कार्यदलबाट निर्णय गरि सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धन
- स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको आचार संहिता र कार्यान्वयन
- दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण गरी लैंगिक समानता सम्बोधन हुने कार्यक्रम निर्माण
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी नीतिको कार्यान्वयन गर्नु पर्ने र लैससास रणनीति तयार गर्नु पर्ने

- लैगिक लक्षित बजेट निर्धारण र लक्षित समुहको अवस्था सुधार गर्न निश्चित वजेट छुटियाउनु पर्ने
- सामाजि जवाफदेहीताका औजारहरुको नियमित प्रयोग
- वस्ती र वडाबाट लक्षित वर्गसंग छलफल गरी अलग्गै माग संकलन गर्नु पर्ने
- लैससास कार्यान्वयन समितिको गठन र सक्रियता बढाउन पर्ने
- नगरपालिकाले लैससास डेस्क व्यवसंथापन र संचालनका लागि जिम्मेवार व्यक्तिको क्षमता विकास (बजेट, कार्यक्रम सहित कार्यविवरण बनाउनु पर्ने)
- प्रचलित कानून, ऐन नियम र कार्यविधिहरुको सम्वन्धमा लक्षित वर्ग र समूहहरुलाई अभिमूखिकरण
- कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने
- लैससास परीक्षणबाट आएका सुधारात्मक क्रियाकलाप तथा कार्ययोजना कार्यान्वयनमा नल्याउनु अवसर
- संघीय तहमा लैससास स्थापित गर्न आवश्यक संविधान, नीति, कानुनको व्यवस्था भएको
- प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारले क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालनमा रहनु लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण
- प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारले क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालनमा रहनु प्रजनन स्वस्थ्य कार्यक्रम
- नीति, कानूनी, नियम बनाउने अधिकार प्राप्त स्थानीय तहलाई हुनु
- महिला पुरुष लगायत लैंगिक र यौनिक अल्पसंख्यकहरुको समविकास गर्ने नीति
- लैससास परिक्षण निर्देशिका २०७८ कार्यन्वयन हुनु थाल्नु बजेटको उपलब्धता
- लैससासमैत्री संरचाना निर्माण
- संस्थागत सुदृढिकरण लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण र पीडितको संरक्षण तथा सहयोग
- दक्ष जनशक्तिको उपलब्धता
- फोहोरको उचित व्यवस्थापन
- नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा
- बालमैत्री पालिका घोषणा गर्ने प्रतिबद्धता
- लैससासका सरोकारवाला निकायहरुबीच सञ्जाल निर्माण गरी सहकार्य
- सूचना शाखा र जनशक्तीको
- सुचनापाटी
- नागरिक वडापत्र
- कानुनी व्यवस्था

चुनौती

- तालिमहरुमा आवश्यकताको आधारमा सहभागी छनौट गर्न नसक्नु
- आवस्यक कानुनका मस्यौदा तयार गर्न ज्ञान र क्षमताको अभाव
- दक्ष जनशक्तिको सही परिचालन गर्नु लैससास लक्षित वर्गलाई योजना तर्जुमाका प्रयामा सक्रिय सहभागी हुन उत्प्रेरितमा कमी

- लैससास लक्षित समुदायको सेवा प्रवाहमा पहुँचको कमी
- योजना तर्जुमामा समावेशी सहभागिता हुन नसक्नु
- लक्षित समुदायको छुट्टै योजना नछानीनु र निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन नगरिनु
- योजना पुर्व लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको सहभागिता हुन नसक्नु क्षमता विकासकास कार्यक्रममा यथेष्ट बजेट र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नमा कमी
- स्थानीय भाषामा पनि सूचना प्रशासण गर्नु पर्ने लैससासको सवाल प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने
- लैससास कार्यान्वयन समिति क्रियाशिलता भई लैससास परीक्षणले श.औल्याएका विषयहरु बजेट तथा कार्यक्रममा संबोधन गर्ने
- नगरपालिकामा रहेका लैंगिक सवालहरुको संबोधनका लागि रणनीतिक योजना तयारी र कार्यान्वयन गर्ने

३.४ सुन्दरहरैचा नगरपालिकाको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना २०८२

मूल्याङ्कको परीणाम र सूचक नं.		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्राप्ताङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
नीति,कानून र योजना मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	१.१.१	लैससासमैत्री दस्तावेज निर्माण र कार्यान्वनको अवस्थाको समिक्षा तथा आचार संहिता निर्माण	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका	प्रमुम प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.१.२	कानून,ऐन, नीयम ,नीति र कार्यविधि लैससासमैत्री भए नभएको लेखा र विश्लेषण गरी पृष्ठपोषण प्रदान	लैससास कार्यदल	कार्यापालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.१.३	स्थानीय योजनामा लैससास विकासका नीतिहरुको संबोधन	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यापालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.	१.१.४	आचार संहिताको कार्यान्वयनका लागि अनुगमन र संशोधन	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.१.५	सबै प्रकारका विभेद अन्त्यका लागि बनेका प्रावधानको कार्यान्वयन	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.१.७	ज्यालामा हुने विभेद अन्त्यका लागि नीतिको कार्यान्वयन	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.२.१	आवधिक, मद्यमकालिन खर्च संरचना र वार्षिक नीति कार्यक्रममा लैससास विकासको लागि नीति रणनीति तथा कार्यक्रम समावेश	लैससास कार्यान्वयन र वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	१.२.२	लक्षित समुहका लागि निश्चित वजेट व्यवस्थापन	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	१.२.३	योजना छनौटमा लक्षित समुहको सहभागिता र योजनामा प्राथमिकता	योजना शाखा र महिला बालबालिका शाखा	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.२.४	सवै लक्षित समूहको अवस्था र स्तर सुधारका लागि व्यवहारिक रणनीतिक आवश्यकता सुनिश्चितता	सामाजिक विकास समिति	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.२.५	टोलवस्तीस्तरीय योजना छनौट प्रक्रियामा सवै वर्ग क्षेत्रको छुट्टै सहभागितामा छलफल	वजेत कार्यक्रम तर्जुमा समिति वडा समिति	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√

०.५	१.२.६	महिला तथा किशोरीहरुको सशक्तीकरण	योजना शाखा र महिला बालबालिका शाखा	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति र सामाजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.३.१	वजेट तर्जुमा पूर्व लक्षित समुहसंग छलफल	योजना शाखा र महिला बालबालिका शाखा	सामाजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.३.२	लैंगिक उत्तरदायि वजेट निर्माण र परीक्षणको व्यवस्था	लैससास कार्यान्वयन समिति	सामाजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.३.३	लैससास सूचक सुधारको कार्ययोजनाको कार्यान्वयन	लैससास	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	१.३.४	लक्षितवर्गको आवश्यकताका आधारमा वजेट विनियोजन	योजना शाखा र महिला बालबालिका शाखा	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति र सामाजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
संस्थागत व्यवस्था								
०.५	२.१.१	महिला सशक्तीकरण क्षमता विकास र महिला सहभागिताका लागि समतामुलक नीतिको कार्यान्वयत	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.१.२	स्थानीय तहमा कर्मचारी पदपूर्तीमा लक्षित समुदायको प्रतिनीधित्व गर्ने सकारात्मक नीतिको अवलम्वन	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.१.३	लैगिक समानताका नीतिको कार्यान्वयन	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.१.४	लक्षित समूहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारी क्षमता विकास तालिम	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.२.२	लैंगिक विकास डेस्क स्थापना र संचालन	सामाजिक विकास समिमित	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	२.२.३	आचार संहिताको प्रचार प्रसार तथा पालनाको लागि अनुगमन	सामाजिक विकास समिमित	लैससास कार्यान्वयन समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.२.४	योजना तर्जुमाका चरणमा लैगिक सवाल सम्वोधनका लागि सुझाव पेश	लैससास कार्यान्वयन समिति	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.३.२	स्थानीय तहमा गठन हुने संरचनामा लक्षित समुहको सहभागिता र सहभागिता अभिवृद्धि	लैससास कार्यान्वयन समिति	सामाजिक विकास समिमित	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.३.३	कार्यालयस्थलमा हुन सक्ने यौन दुर्व्यहारमा कमी ल्याउन आचार संहिता निर्माण	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√

०.५	२.३.४	अनुमन समिति र कार्यदलमा लक्षित समूहको समानुपातिक प्रतिनीधित्व	सामाजिक विकास समिमित	लैससास कार्यान्वयन समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.४.१	क्षमता विकास तालिम योजना र वजेट व्यवस्थापन	लैससास कार्यान्वयन समिति	बजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.४.२	लक्षित समूहका महिलाका आवश्यकता संबोधन	लैससास कार्यान्वयन समिति	बजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	२.४.३	लैंगिक डेस्क संचालनका लागि बजेट सुनिश्चित गर्ने	महिला बालबालिका शाखा	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	२.५.३	नगरपालिकाको यथार्थ अवस्था मूल्याङ्कनका आधारमा स्थानीय विकास कार्यक्रम तर्जुमा र संचालन	बजेट तथा कार्यक्रम तुर्जुमा समिति	स्रोत अनुमान तथा बजेट निर्धारण समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
मानव संसाधान तथा क्षमता विकास मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	३.१.१	क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण	विषयगत समिति	कार्यपालिका	योजना शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.१.३	लैगिक सम्वेदनशिल भाषाको प्रयोग	विषयगत समिति र शाखा	कार्यपालिका र सभा	महिला बालबालिका शाखा र अनुगमन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.१.४	लक्षितवर्गका लागि प्राबिधिक क्षमता विकास तालिम र भ्रमण	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	३.१.५	क्षमता विकास तालिममा वजेट व्यवस्थापन	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	३.१.७	महिला तथा लक्षित समुह लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.१.८	महिला हकहित र वेइजिङ्ग घोषणापत्रको अनुशिक्षण	महिला तथा बालबालिका शाखा	सामजिक विकास समिति र लैससास कार्यान्वयन समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.२.२	लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणाउन्मुख अभियान संचालन	महिला तथा बालबालिका शाखा	सामजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा सचिव र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	३.२.३	सबै प्रकारका हिंशा निवारण सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन	महिला तथा बालबालिका शाखा	सामजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा सचिव र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.२.४	सामाजिक कुरीति विरुद्ध अभियान संचानल	महिला तथा बालबालिका शाखा	सामजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा सचिव र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व. २०८२।०८३		√

०.५	३.३.२	कानूनी मस्यौदा तयारी तथा समस्या समाधान सम्बन्धी सभाका सदस्य र शाखा प्रमुखलाई अभिमूखिकरण कार्यक्रम	विद्येयक समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.३.३	वडास्तरीय कानूनी साक्षरता कार्यक्रम	लैससास कार्यान्वयन समिति	सामाजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.३.४	,, ,,				आ.व. २०८२।०८३		
०.५	३.४.१	लक्षित समूहको संरक्षणका लागि विपद् व्यवस्थापन नीति	विद्येयक समिति र विषयगत समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.४.३	विपदमा राहत तथा उद्धारमा लक्षित समुहलाई प्राथमिकतामा राख्ने नीति निर्माण	विपद व्यवस्थापन समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोष वृद्धि र परिचालनमा लक्षित समुदायको सहभागिता	विपद व्यवस्थापन समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
सेवा प्रवाह मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	४.१.१	लैंगिक संवेदनशिल संरचना निर्माणको पूर्ण कार्यान्वयन र अनुगमन सूचकमा लैगिक संवेदनशिल संरचना भए नभएको एकिन पश्चात फरफारक गर्ने	पूर्वाधार विकास शाखा	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र अनुगमन समिति तथा प्राविधिक	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.१.२	स्थानीय पूर्वाधार लक्षितमैत्री निर्माण	पूर्वाधार विकास शाखा	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र अनुगमन समिति तथा प्राविधिक	आ.व. २०८२।०८३		√
०	४.१.३	भवन निर्माण संहिताको कार्यान्वयन र अनुगमन	पूर्वाधार विकास शाखा	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा कार्यालय तथा प्राविधिक	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.१.४	नविकरणीय उर्जाको प्रयोगमा प्रबर्द्धन	बजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.२.१	गर्भवति महिला संवेदनशिल नीति	विषयगत समिति	कार्यपालिका	महिला बालबालिका शाखा	आ.व. २०८२।०८३		
०.५	४.२.२	पालिका र वडा बाहेकका सबै सरकारी कार्यालयमा स्तनपान कक्ष निर्माण	योजना शाखा	कार्यपालिका र नगरसभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३	√	
०.५	४.३.३	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका र नगरसभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.३.४	लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक र अपाङ्गतामैत्री शौचालय निर्माण	विषयगत समिति	कार्यपालिका र नगरसभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.४.१	सरकारी र सार्वजनिक कार्यालयमा साबुन पानीको व्यवस्था र प्रयोग	विषयगत समिति	कार्यपालिका र नगरसभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.४.२	शौचालयको प्रयोग र सरसफाई कार्यक्रम सुधार कार्यक्रम	टोल विकास संस्था	विषयगत समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√

०.५	४.४.३	घरघरमा कौशीखेती विस्तार	मेड्पा कार्यक्रम	विषयगत समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.४.४	फोहोर व्यवस्थापन र करेशाबारी तथा कौसीखेती सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन	विषयगत समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र विषयगत समिति	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.५.१	स्वरोजगारमूलक कार्यक्रमको छनौट वजेट विनियोजन	मेड्पा कार्यक्रम	विषयगत समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.५.२	स्वरोजगारमूलक कार्यक्रमको छनौट वजेट विनियोजन र कार्यान्वयन	मेड्पा कार्यक्रम	विषयगत समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	४.५.३	प्राविधिक जनशक्ति तयार	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
०	४.५.४	सुफतमूल्य सहकारी पशल संचालन	बजेट तथ	कार्यपालिका र सभा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शिक्षा शाखा	आ.व. २०८२।०८३		√
सुशासन र उत्तरदायित्व मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	५.१.२	सुशासन प्रवर्द्धन र भ्रष्टार विरुद्ध शून्य सहनशिलताको वातावरण सृजना तथा महिला अधिकार प्रत्याभूति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	कार्यपालिका र सभा	गाउँपालिका र वडा कार्यालय	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.१.३	बेइजिङ्ग घोषणा पत्रको कार्यान्वयन	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका र सभा	गाउँपालिका र वडा कार्यालय	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.१.४	बाल अधिकार सुनिश्चितता	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका र सभा	गाउँपालिका र वडा कार्यालय	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.२.२	सामाजिक जफावदेहीताका औजारको संचालनमा लक्षित वर्गको सहभागितमा	शाखा प्रमुख	कार्यापालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.२.३	लक्षित समुह तथा वर्गको सुझावको सम्बोधन	शाखा प्रमुख	कार्यापालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.२.४	जनप्रतिनीधि र कर्मचारी आचार संहिता पालना र प्रतिवद्धता	प्रशासन शाखा प्रमुख	कार्यापालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.३.२	सबैका सूचना र श्रवृव्यदृश्य सामग्री तयारी	सूचना अधिकारी	सुशासन समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.३.३	स्थानीय संचारमाद्यमबाट सूचनाको प्रचार प्रचार	सूचना अधिकारी	सुशासन समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.४.१	स्थानीय सेवा र अवसरमा पहुँच वृद्धिका लागि नागरिकसम्म सूचना प्रसार	शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	गाउँपालिका र वडा कार्यालय	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.४.२	स्थानीय तहका कार्यक्रममो प्रभाव र असरको अवस्था एकिन गर्न मूल्याङ्कन	शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	गाउँपालिका र वडा कार्यालय	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.४.३	समिक्षा वैठकमा लक्षित समूहको सहभागिता वृद्धि	लैससास कार्यान्वयन समिति	शाखा प्रमुख र सचिव	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.४.४	अनुगमन पश्चान प्राप्त प्रतिवेदनको समिक्षा र पृष्ठपोषणको कार्यान्वयन	अनुगमन समिति	कार्यपालिका	विषयगत समिति	आ.व. २०८२।०८३		√

०.५	५.५.२	लैगिकमैत्री वातावरण र विकासका लागि गाउँपालिकास्तरीय सरोकारवालाको सञ्जाल निर्माण तथा समन्वय छलफल	महिला बालबालिका शाखा	कार्यापालिका	विषयगत समिति र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व. २०८२।०८३		√
०.५	५.५.४	मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन	लैससास कार्यान्वय समिति	सामाजिक विकास समिति	महिला बालबालिका शाखा	आ.व. २०८२।०८३		

३.५ निश्कर्ष:

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ को ५६.५ नतिजामा सुधार आई २०८१।२०८२ को लैससास परिक्षण गर्दा ६०.५ अङ्क प्राप्त गरेको छ । लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिगदर्शन २०७८ का आधारमा प्राप्त गरेको नतिजाका आधारमा सामान्य अवस्थामा रहेको छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले समावेशी विकास र लैंगिकमैत्री समाज रुपान्तरणका लागि रणनीतिक योजना तयार गरी काम गर्नु पर्ने रहेको छ। नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ मा लैससासको क्षेत्रमा वार्षिक नीति, कार्यक्रम र बजेटमा कार्यक्रम राखेर कार्य गरेको छ । समान ज्यालाको नीतिको अनुसरण गरी रैथाने र आप्रावासी कामदारको हित र संरक्षणको प्रावधान निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ ।

विषय क्षेत्र	पुर्णाङ्क	आ व २०८०।२०८१को प्राप्ताङ्क	आ व २०८१।२०८२ को प्राप्ताङ्क
नीति, कानुन र योजना	२०	१०	११
संस्थागत व्यवस्था	२०	१२.५	१३
मानव संशाधन र क्षमता विकास	२०	११.५	१२.५
सेवा प्रवाह	२०	११	११.५
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	११.५	१२.५
जम्मा	१००	५६.५	६०.५

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका खुल्ला दिसामुक्त, पूर्णखोपयुक्त स्थानीय तह भइसको छ । बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने प्रतिबद्धता गरी वजेट व्यवस्थापन सहित पूर्व तयारीका कार्यहरुह गर्दै आएको छ । ठूला संरचनाहरुको निर्माण गर्दा अपांगतामैत्री भवनहरु निर्माण हुनु पुर्व नक्साहरु बनाई पहुँचयोग्यमैत्री संरचना निर्माण कार्यलाई अगाडि वढाउदै लैजानु पर्ने छ । नगरपालिका कार्यालय अन्य सेवाप्रवाह गर्ने कार्यालयहरुमा स्तनपान कक्ष निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखी प्रयोगमा ल्याउन जरुरी रहेको स्थिति छ ।

सहभागीतामूलक पद्धतिमा योजनाहरु छनौट भएका छन । टोल विकास संस्था उपभोक्ता समिति गठन सम्वन्धि कार्यविधि बनाएर समानुपातिक सहभागिता गर्ने प्रतिनीधिहरुको सक्रियाता तथा सशक्तिकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ । न्यायिक समिति सक्रिय रहेर स्थानीयस्तरका न्यायिक कार्यहरु सम्पादन गरिएको छ । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष र कार्यविधि अनुसार कोष सञ्चालनमा रहेको छ। नगरपालिकाको खण्डिकृत तथ्याङ्क अध्यावधिक गरी गरिवी निवारण र प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रममार्फत समान ज्यालाको प्रत्याभुत गर्न नीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ।

संघीय सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले सहजीकरणमा सहयोग गरेको छ। व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी तथ्याङ्कहरु अध्यावधिक भएको पाईन्छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्धारा स्थानीय तहका विकासका पाँच आयममा सन्तुलित वजेट लगानी गर्ने थालनीका परीणाम आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ मा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको नतिजा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ४ अंक वृद्धि भई ६०.५ प्रतिशत सम्म प्रगति गरेको छ । लैससास क्षेत्रमा योजनावद्ध समावेशी नीतिहरुको कार्यान्वयनमा कमी गर्दा समेत लैससासको परीणाम उत्तम अवस्थामा पुगेको छ । नगरपालिकाद्धारा निरन्तर समावेशी र लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास पद्धतिलाई आत्मसाथ गर्नु पर्ने हुन्छ । लैससास परीक्षण पश्चात तयार गरीएको कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गरी लैससासमैत्री विकासमा जोड दिन पर्ने छ। लैंगिक समानता तथा सामाजिक

समावेशीकरण विकास भए नभएको विश्लेषण तथा लेखाजोखा गर्ने निश्चित तयारी गरी नियमित परीक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिन जरुरी रहेको छ ।

३.६ सुझावहरु

मोरङ जिल्लाको सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।२०८२ को लैससास परिक्षण गर्दा ६०.५ प्रतिशत अङ्क मात्र प्राप्त गरेको पाईन्छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले विशेष गरी लैगिंक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको अल्गै नीति बनाएर लागु गर्नु पर्ने देखिन्छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणबाट प्राप्त नतिजामा सुधार गर्न तयार गरिएको कार्ययोजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याउन लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिलाई जिम्मेवारीकासाथ नेतृत्वयदायी भुमिका निर्वाह गर्न अत्यावश्यक रहेको छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको हरेक नीति, कानून, कार्यविधि र दस्तावेजहरु बनाउँदा लैससासको दृष्टिकोणले उपयुक्त छ कि छैन भनी विश्लेषण र गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरपालिकाका वडाहरुमा वार्षिक कार्यक्रमहरु बनाउँदा जनसहभागीतामुलक माद्यमद्बारा समावेशी प्रतिनिधित्व र तलबाट माथिजाने विकासको प्रकृयालाई संस्थागत गर्नु छ ।

लैगिंकहिंशा विरुद्धका कार्यक्रमहरुलाई अझ प्रभावकारी बनाईनु पर्ने रहेको छ । नेपाल सरकारले रास्ट्रिय तथा अन्तरास्ट्रिय स्तरमा प्रतिबद्धता जनाएका लैससास सम्बन्धि शन्धि, अभिशन्धि र प्रतिबद्धताहरु स्थानीयकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ । लक्षित समुह र समुदायको अवस्थामा समानता कायम गर्न स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले लक्षित समुदायका वर्गका लागि निश्चित प्रतिशत वजेट छुटियाई लैंगिकहिंशा, विभेद र अवसरवाट वञ्चितिकरण परेका वर्गलाई मुलप्रवाहीकरण गर्नु जरुरी रहेको छ ।

सकारात्मक विभेदको नीतिको साथै कार्यस्थलमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिताको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न अनुगमन र निमयन गर्ने काम सुरु गर्नु पर्ने अवस्था छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा लैगिंक डेस्कमा आवश्यक जनशक्ति र वजेट सहित योजनाबद्ध रुपमा लैससासको क्षेत्रमा परिचालन परिचालन गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

लक्षितबर्गमा समेत कानुनी मूल्यमान्यता र महिलाहरुलाई मौलिक हकको बारेमा सचेतीकरण गर्न आवश्यक रहेको छ । लैससास परीक्षणको लागि बजेट तथा कार्यक्रमको सुनिश्चितता, बेईजिगं घोषणा पत्रको कार्यान्वयन, दीगो विकासका सुचकको स्थानीयकरण गर्दै महिला र लक्षित वर्गको व्यवहारिक र रणनीतिक आवस्यकता पुरा गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने रहेको छ । क्षमता विकास योजनाका लागि वजेट व्यवस्था गरी संचालनमा ल्याउन पर्ने रहेको छ । स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरू (पदाधिकारी र कर्मचारी) को समान प्रतिनिधित्व सुनिश्चितता गर्न बाँकी रहेको छ ।

वार्षिक आर्थिक ऐनमा लक्षित समूहलाई निश्चित प्रतिशत बजेटको व्यवस्था, समावेशी सूचना प्रणालीको व्यवस्था, स्थानीय भाषामा सूचनाको संप्रेषण, खण्डिकृत सूचनालाई आधार लिई योजना छनौट तथा बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ । उपलब्ध मानवीय जनशक्ति र लैंगिक डेस्कको प्रभावकारी कार्य संचालन गरी लैगिंक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने कार्यको थालनी गर्नु पर्ने देखिएको छ । महिलाको विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति, सामाजिक कुरीति विरुद्धका कार्यक्रम र वजेटको व्यवस्था, कानूनी अभिमुखिकरणको कार्यक्रम सञ्चालनमा प्राथमिकता दिनु पर्ने देखिन्छ।

विपद् व्यवस्थापनमा लक्षित वर्गको अर्थपरुर्ण सहभागीता र अलग अलग संरक्षण र राहतको व्यवस्था, भौतिक संरचनाहरु पूर्णरुपमा लैंगिकमैत्री तथा पहुँचयोग्य बनाइनु पर्ने छ । गर्भपती महिलालाई जोखिमपूर्ण काममा सम्लग्न गर्न नपाईने नीति तयार गरी सोको कार्यान्वयन गर्दै स्थानीय श्रमनीतिको कार्यान्वयनमा ल्याउन पहल गर्नु पर्ने

रहेकोछ । परम्परागत उर्जालाई आधुनिक उर्जामा रुपान्तरणका कार्यक्रम र बजेट, टोल विकास संस्थामा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागीता बढाउन पर्ने देखिन्छ । सञ्जालहरुको निर्माण र व्यवस्थापन, सफा पानीको सहजता लागि पानी शुद्धिकरणका विधिहरुको वारेमामा जानकारी गर्नु पर्ने ।

महिलाको निर्णय प्रकृया र कार्यान्वयनमा अर्थपूर्ण सहभागिता, लक्षित समूहको लागि स्वरोजगारमूलक, सीपमूलक र आयमूलक कार्यक्रमको पहिचान र वजेट विनियोजन, स्थानीय तहमा सूपथमूल्यका सहकारी पसलहरुको विस्तार र भ्रष्टचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीतिको कार्यान्वयनका लागि रणनीति वनाउनु पर्नेछ। महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तयगरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने रहेको छ। राष्ट्रिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्वन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गर्दै लानु पर्ने रहेको छ ।

सामाजिक जवाफदेहीताका औजारहरुको प्रयोगमा लक्षित वर्गको सक्रिय सहभागीता, उनीहरुको विचारको सुनुवाई, उठेका सवालहरुको सम्वोधन गर्दा प्राथमिकिता दिनु आवश्यक रहेको छ। लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गरी प्राप्त सुझावलाई आत्मसाथ गर्न जरुरी रहेको छ ।

सरकारी कार्यालय र गैरसरकारी संस्थासंग समन्वयलाई सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले अझ प्रभावकारी बनाउँदै लैजानु पर्ने देखिन्छ । लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण पश्चात भएका सुधारात्मक पक्ष सुधारका लागि तयार गरिएका क्रियाकलाप कार्यान्वयनमा ल्याउन लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको अगुवाईमा वजेट तथा अनुगमन मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाई कार्यान्वन गर्न प्रमुख आवश्यकता रहेकोछ। सेवा प्रवाह मुख्यक्षेत्रको स्वरोजगार तथा आयआर्जन तथा बजार व्यवस्थापन र अनुगमन मूल्याङ्कन उपविषय क्षेत्रको प्रगति ३७.५ प्रतिशत हुन गई अवस्था अति कमजोर रहेको छ। स्वरोजगार तथा आयआर्जन तथा बजार व्यवस्थापन र अनुगमन मूल्याङ्कन उपविषय क्षेत्रको अवस्था सुधारका निम्ति तत्कालै सम्बन्धीत विषयगत समिति शाखालाई अवस्था सुधारका लागि नेतृत्वदायि भुमिका निर्वाह गराउनु पर्ने देखिन्छ ।

३.८ लैससास परिक्षणसग सम्बन्धीत अध्ययन गरिएका कागजातहरुः

- नगरपालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेट २०८१।२०८२
- सहकारी सञ्चालन अनुगमन तथा लेखा परीक्षण सम्बन्धी मापदण्ड २०८०
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन २०८०।२०८१
- वार्षिक प्रगति समिक्षा २०८१।२०८२
- कृषि पशु व्यवसाय प्रबर्द्धन ऐन २०७९
- सार्वजनिक सेवाप्रवाह मापदण्ड
- विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७९
- खानेपानी सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०
- विपन्न नागरिक स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम कार्यविधि
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली २०८०
- द्यिालय शिक्षा नियमावली २०८१
- शितभण्डार गृह संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८१
- सूचना संचार कार्यविधि २०८१

- सूचना तथा सचार कार्यविधि २०८१
- नगर अस्पताल संचालन तथा व्यस्थापन कार्यविधि २०७९
- वैदेशिक रोजगार तथा श्रम नीति २०७८
- अनाथ तथा जोखिमयुक्त बालबालिकाका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७६

विषय नीति कानून तथा योजनासंग सम्बन्धित सूचकको अवस्था विश्लेषण मापन: अनुसूचि १

सि.नं.	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनका आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र.सं	सूचक	पुर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अंक)	मध्यम अवस्था (०.५ अंक)	अति कमजोर अवस्था (० अंक)	
१	नीति र कानूनमा समावेशीता र सहभागिता	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजको समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूल्क हुने गरे ।	१	०.५	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनकोमस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजको समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूल्क हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनकोमस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजको समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागिता आंसिकरुमा हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनकोमस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजको समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागिता आंसिकरुमा हुने नगरेको	१,स्वीकृत नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु २,स्वीकृतका लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु ३,सम्बन्धित निर्णय फायल
२		१.१.२	स्थानीय तहले आफनो नीति कानून,योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससास दृष्टीले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा वा विश्लेषण गरी सुनिश्चित गरे /नगरेको	१	०.५	स्थानीय तहले आफना नीति, कानून,योजना जारी गर्नुभन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोर्णले उपयुक्त भए नभएको लेखाजोखा गरी विश्लेषण गरी सुनिश्चित गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले आफना नीति, कानून,योजना जारी गर्नुभन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोर्णले उपयुक्त भए नभएको आंसिक वा केही दस्तावेजको मात्र लेखाजोखा गरी विश्लेषण गरी सुनिश्चित गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले आफना नीति, कानून,योजना जारी गर्नुभन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोर्णले उपयुक्त भए नभएको लेखाजोखा कुनैपनि दस्तावेजको नगरेको ।	१, नीति , कानून र योजनाका दस्तावेज २, कार्यपालिका छलफल र निर्णयहरु
३		१.१.३	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी विषयहरु समावेश भएको	१	१	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी विषयहरु समावेश भएको	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी विषयहरु आंसिकरुपमा समावेश भएको	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी विषयहरु समावेश नभएको	१, स्थानीय कानून नीति , आवधिक र वार्षिक योजना सम्बन्धि दस्तावेजहरु
४		१.१.४	महिला पुरुष लयात लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास,सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने नीति अलग्ग छन (स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरे नगरेको)	१	०	महिला पुरुष लयात लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास,सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति स्थानीय ऐन,कानून, कार्यविधि निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरेको	महिला पुरुष लयात लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास,सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति स्थानीय ऐन,कानून, कार्यविधि निर्देशिकामा खास व्यवस्था नगरेको	महिला पुरुष लयात लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास,सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति स्थानीय ऐन,कानून, कार्यविधि निर्देशिकामा कुनैपनि व्यवस्था गरे नगरेको	लैससास तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति दस्तावेज स्थानीय ऐन , कानून,कार्यबिधि निर्देशिकाहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन

५		१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला, किशोरी बालबालिका तथा लक्षित वर्ग लगायतमा हुने सवै प्रकारका विभिदजन्य कार्यहरु प्रावधान	१	०.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला, किशोरी बालबालिका तथा लक्षित वर्ग लगायतमा हुने सवै प्रकारका विभिदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने प्रावधान राखिएको	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला, किशोरी बालबालिका तथा लक्षित वर्ग लगायतमा हुने सवै प्रकारका विभिदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने सीमित प्रावधान मात्र राखिएको	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला, किशोरी बालबालिका तथा लक्षित वर्ग लगायतमा हुने सवै प्रकारका विभिदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने कुनै प्रावधान नराखिएको	१, स्थानीय ऐन, नियम,कार्यविधिहरु र तिनको लैससास दृष्टिले विश्लेषण गरिएको दस्तावेज स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरेको
६		१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्तीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको	१	१	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्तीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोही अनुसार कार्यान्वय भएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्तीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वियन नभएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्तीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको	१,महिला तथा वञ्तीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएका प्रमाणित कागजातहरु,वञ्चितीमा परेका समुदायको भनाईहरुको दस्तावेज
७		१.१.७	स्थानीय नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने प्रावधान	१	०.५	स्थानीय नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वियन भएको	स्थानीय नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वियन नभएको	स्थानीय नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने कुनै प्रावधान प्रावधान नभएको	१, नीति , कानून र श्रमको ज्याला भुक्तानी दस्तावेज विवरण
८		१.१.८	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान	१	१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वियन भएको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वियन नभएको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नभएको	१, स्थानीय तहको श्रम नीति तथा कानून दस्तावेज २, समिक्षिा प्रतिवेदन
९	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिकि विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति,रणनीति, कार्यक्रम र सोको मापनयोग्य लक्ष्य समावेश	१	०.५	आवधिक योजना र वार्षिकि विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति,रणनीति, कार्यक्रम र सोको मापनयोग्य लक्ष्य समावेश गरेको	आवधिक योजना र वार्षिकि विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति,रणनीति, कार्यक्रम र सोको मापनयोग्य लक्ष्य समावेश नगरिएको	आवधिक योजना र वार्षिकि विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति,रणनीति, कार्यक्रम नरहेको	१,आवधिक योजना, वार्षिक विकास कार्यक्र लैगिक तथा समावेशी विकासको लागि नीतिरणनीति, कार्यक्रम लक्ष्य तथा उपलब्धि सम्बन्धी आवधिक प्रतिवेदन

१०		१.२.२	नगरपालिकाको स्रोत अनुमान वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धाण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सवै लक्षित समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमामा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पूँजीगत वजेटको निश्चित प्रतिशत छुटियाउने	१	०.५	नगरपालिकाको स्रोत अनुमान वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धाण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सवै लक्षित समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमामा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पूँजीगत वजेटको निश्चित प्रतिशत छुटियाउने गरेको	नगरपालिकाको स्रोत अनुमान वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धाण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सवै लक्षित समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमामा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पूँजीगत वजेटको केही मात्रमा छुटियाउन गरेको	गरपालिकाको स्रोत अनुमान वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धाण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सवै लक्षित समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमामा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पूँजीगत वजेटको निश्चित प्रतिशत नछुटियाएको	१,बार्षिक वजेट तथा विकास कार्याक्रम २, महिला लक्षित समूहको अवस्था विश्लेषण प्रतिवेदन
११		१.२.३	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनोट गरेका योजना प्राथमिकतामा पर्ने गरेको	१	०.५	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनोट गरेका योजना प्राथमिकतामा पर्ने गरेको	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनोट गरेका केही योजना प्राथमिकतामा पर्ने गरेको	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनोट गरा योजना प्राथमिकतामा नपरेको	१,सहभागिको सूचि र फोटो २,वडास्तरीय योजना तथा कार्यक्रमको सूचि३, निर्णय पुस्तिका र स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम
१२		१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहाररिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ती गर्ने विषयमा छलफल	१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहाररिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ती गर्ने विषयमा छलफल हुने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहाररिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ती गर्ने विषयमा कहिलेकाही केही चरणमा छलफल हुने	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहाररिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ती गर्ने विषयमा छलफल नहुने गरेको	१, वैठक पुस्तिका२,वजेट तर्जुमा मागदर्शन वैठक पुस्तिका ३,स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम
१३		१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषणका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो आधारमा कार्यक्रम तय गर्ने गरेको	१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषण्का आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो आधारमा कार्यक्रम तय गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषण्का आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो आधारमा केही कार्यक्रम तय गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषण्का आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो आधारमा कार्यक्रम तय नगएिको	१,महिला पुरुषको अवस्था विश्लेषण प्रतिवेदन र आवश्यकता पहिचान प्रतिवेदन २,बार्षिक विकास कार्यक्रम
१४		१.२.६	स्थानीय तहले दिगोविकास लक्ष्यहरु विशेषगरेर लक्ष्य लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको वजेट विनियोजन	१	०.५	स्थानीय तहले दिगोविकास लक्ष्यहरु विशेषगरेर लक्ष्य लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको वजेट विनियोजन	स्थानीय तहले दिगोविकास लक्ष्यहरु िवशेषगरेर लक्ष्य लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको वजेट विनियोजन	स्थानीय तहले दिगोविकास लक्ष्यहरु विशेषगरेर लक्ष्य लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको वजेट विनियोजन	१,दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणा गरेको दस्तावेज(नीति योजना तथा वार्षिक कार्यक्रम)
१५		१.२.७	स्थानीय तहको योजना महलिा बालबाकिला र पिछडिएको वर्गालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी बनेको	१	०.५	स्थानीय तहको योजना महलिा बालबाकिला र पिछडिएको वर्गालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी बनेको	स्थानीय तहको योजना महलिा बालबाकिला र पिछडिएको वर्गालाई अप्रत्यक्ष र सहयोगी हुने गरी बनेको	स्थानीय तहको योजना महलिा बालबाकिला र पिछडिएको वर्गालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी नबनेको	१,नीति योजना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रम

१६		१.२.८	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधि सहित कम्तीमा ४० प्रतिशत महिलाहरुको सहभागिता भएको । साथै कार्यकारी पदको जिम्मेवारी पनि दिएको	१	०.५	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधि सहित कम्तीमा ४० प्रतिशत महिलाहरुको सहभागिता भएको । साथै कार्यकारी पदको जिम्मेवारी पनि दिएको	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधि सहित कम्तीमा ४० प्रतिशत महिलाहरुको सहभागिता भएको । साथै कार्यकारी पदको जिम्मेवारी पनि दिएको	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधि सहित कम्तीमा ४० प्रतिशत महिलाहरुको सहभागिता नभएको । साथै कार्यकारी पदको जिम्मेवारी पनि नदिएको	१,उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धी नीति कानून २, उपभोक्ता समितिको संरचना
१७	वजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	१.३.१	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपूर्व समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र समुदायसंग छलफल	१	०.५	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपूर्व समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र समुदायसंग छलफल गर्ने गरिएको	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपूर्व समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र समुदायसंग केही कार्यक्रममा छलफल गर्ने गरिएको	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपूर्व समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र समुदायसंग छलफल नगरिएको	१,वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी दस्तावेज २,लक्षित समूहसंग छलफल भएको निर्णय पुस्तिका
१८		१.३.२	स्थानीय तहमा लैगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहमा लैगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहमा लैगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहमा लैगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन नगरिएको र कार्यान्वयन नभएको	१,बार्षिक विकास कार्यक्रम २, लैससास परीक्षण प्रतिवेदन
१९		१.३.३	लैससास परीक्षण पश्चात लैगिक तथा समावेशी विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनमा समावेश गरिएको	१	०.५	लैससास परीक्षण पश्चात लैगिक तथा समावेशी विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनमा समावेश गरेको र पुर्णरुपमा कार्यान्वयन भएको	लैससास परीक्षण पश्चात लैगिक तथा समावेशी विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनमा समावेश भए पनि आंसिक रुपमा कार्यान्वयन गरिएको	लैससास परीक्षण पश्चात लैगिक तथा समावेशी विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि वजेट व्यवस्था हुने नगरेको	१,बार्षिक विकास कार्यक्रम २, लैससास परीक्षण प्रतिवेदन
२०		१.३.४	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्याक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितमा कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम संचालन	१	०.५	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्याक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितमा कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम संचालन गर्ने गरिएको	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्याक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितमा कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम आंसिकरुपमा संचालन गरिएको	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्याक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन गर्ने नगरिएको	१,बार्षिक विकास कार्यक्रम २, लैससास परीक्षण प्रतिवेदन
जम्मा				२०	११				

विषयक्षेत्र संस्थागत व्यवस्थासंग सम्बन्धित सूचकको अवस्था विश्लेषण मापनः

सि.नं.	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनका आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र.सं	सूचक	पुर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अंक)	मध्यम अवस्था (०.५ अंक)	अति कमजोर अवस्था (० अंक)	
२१	कर्मचारी र पदाधिकारीको प्रतिनीधित्व	२.१.१	**स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु (पदाधिकारी र कर्मचारी) सहभागितामा ५०/५० प्रतिशत समानता**	१	०.५	**स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु (पदाधिकारी र कर्मचारी) सहभागितामा ५०/५० प्रतिशत प्रतिनीधित्व भएको**	**स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु (पदाधिकारी र कर्मचारी) सहभागितामा ३३ प्रतिशत प्रतिनीधित्व भएको**	**स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु (पदाधिकारी र कर्मचारी) सहभागितामा ३३ प्रतिशत कम सहभागिता भएको**	**१, कर्मचारी र पदाधिकारीको नामावली**
२२		२.१.२	**स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जाज, लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति र कार्यान्वयन**	१	०.५	**स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जाज, लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति र कार्यान्वयन भएको**	**स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जाज, लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति र कार्यान्वयन नभएको**	**स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जाज, लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति नभएको**	**१,स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति सम्बन्धी नीति, कानून र निर्णय**
२३		२.१.३	**स्थानीय तहले महिला लगायत विशेष जातजाति तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहनसहन वुझ्केको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रनिनीधि समावेश भएको कार्य टोली वा शाखा मार्फत सेवा प्रदान**	१	०.५	**स्थानीय तहले महिला लगायत विशेष जातजाति तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहनसहन वुझ्केको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रनिनीधि समावेश भएको कार्य टोली वा शाखा मार्फत सेवा दिने गरेको**	**स्थानीय तहले महिला लगायत विशेष जातजाति तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहनसहन वुझ्केको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रनिनीधि समावेश भएको कार्य टोली वा शाखा मार्फत आंशिकरुपमा सेवा दिने गरेको**	**स्थानीय तहले महिला लगायत विशेष जातजाति तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहनसहन वुझ्केको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रनिनीधि समावेश नगरी सेवा प्रदान दिने गरेको**	**१, संस्थावत व्यवस्था , संगठन संरचना २ सार्वजनिक सुनुवाई सार्वजनिक परीक्षण र सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण**
२४		२.१.४	**जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक विभेदको नीतिको कार्यान्वयन**	१	०.५	**जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक विभेदको नीतिको कार्यान्वयन गरेको**	**जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक विभेदको नीतिको कार्यान्वयन नगरेको**	**जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक विभेदको नीति नलिएको**	**१, सकारात्मक विभेद नीतिके दस्तावेज २, क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन र सहभागि विवरण**

२५	कार्यप्रणाली समावेशीता	२.२.१	महिला र पुरुषवीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति	१	१	महिला र पुरुषवीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति रहेको	महिला र पुरुषवीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति रहे पनि कार्यान्वयन नभएको	महिला र पुरुषवीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति नरहेको	१, महिला र पूरुषवीच समानता बढाउने नीतिको दस्तावेज
२६		२.२.२	स्थानीय तहमा लैगिक विकास हेर्ने व्यवस्था गरिएको । डेस्कको व्यवस्था र लैससास कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था कार्य विवरण तोकेको	१	०.५	स्थानीय तहमा लैगिक विकास हेर्ने व्यवस्था गरिएको । डेस्कको व्यवस्था र लैससास कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था तथा कार्यशर्त विवरण तोकी कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहमा लैगिक विकास हेर्ने व्यवस्था गरिएको । डेस्कको व्यवस्था र लैससास कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था कार्य विवरण तोकिए पनि कार्यान्वय नभएको	स्थानीय तहमा लैगिक विकास कार्यान्वयन सम्बन्धि कुनै व्यवस्था नभएको	१, संगठन संरचना र लैगिक विकास हेर्न इकाइ तथा जिम्मेवारी किटान सम्बन्धी दस्तावेज
२७		२.२.३	स्थानीय तहबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, महिला हिंशा नियन्त्रको लागि आचार संहिता बनाई लागू गरेको	१	०.५	स्थानीय तहबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, महिला हिंशा नियन्त्रको लागि आचार संहिता बनाई लागू गरेको	स्थानीय तहबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, महिला हिंशा नियन्त्रको लागि आचार संहिता निर्माण भए पनि कार्यान्वय नगरेको	स्थानीय तहबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, महिला हिंशा नियन्त्रको लागि आचार संहिता नभएको	१, आचार संहिता र निर्णय पुस्तिका
२८		२.२.४	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सवै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको एकिन गर्ने र वडा तथा वस्तीस्तरमा योजना समावेशी बनाउन अनुगमन गर्ने	१	०.५	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सवै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको एकिन गर्ने र वडा तथा वस्तीस्तरमा योजना समावेशी बनाउन अनुगमन गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सवै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको एकिन गर्ने र वडा तथा वस्तीस्तरमा योजना समावेशी भए नभएको अनुगमन नभएको	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सवै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको बारे छलफल र अनुगमन नभएको	१, कार्यान्वयन समितिले सुझाव २, उपस्थिति र निर्णय
२९	समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनीधित्व	२.३.१	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनीधित्व हुने व्स्था गरेको	१	१	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनीधित्व हुने व्स्था रहेको	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनीधित्व हुने व्स्था भए पनि कार्यान्वयन नहुनु	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनीधित्व हुने व्स्था नरहेको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदल गठनको संरचना दस्तावेज २, उपस्थिति र निर्णय

३०		२.३.२	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा समुदायका सदस्यहरुले निर्णय र छलफलमा सक्रियरुपमा भाग पाएको	१	०.५	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा समुदायका सदस्यहरुले निर्णय र छलफलमा सक्रियरुपमा भाग पाएको	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा समुदायका सदस्यहरुले निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चितीकरणमा समुदायका सदस्यहरुले भाग लिन नपाएको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदल गठनको संरचना दस्तावेज २, उपस्थिति र निर्णय
३१		२.३.३	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव दिएको	१	०.५	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव दिने गरेको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण नगरी सुझाव दिएको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव केही पनि नदिएको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदलको सुझाव दस्तावेज २, विश्लेषण सहितको अनुगमन प्रतिवेदन
३२		२.३.४	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव कार्यान्वयन हुने गरेको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव कार्यान्वयन आंसिकमात्र हुने गरेको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति तथा कार्यदलले वञ्चितीकरणमा वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव कार्यान्वयन नभएको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदलको सुझाव दस्तावेज २, कार्यान्वय समिक्षा वैठक प्रतिवेदन
३३	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	२.४.१	स्थानीय तहको लैगिक हिंशा निवारण, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना र कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहको लैगिक हिंशा निवारण, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहको लैगिक हिंशा निवारण, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना र कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहको लैगिक हिंशा निवारण, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना नै नभएको	१, आर्थिक ऐन र कोष स्थापना सम्बन्धी दस्तावेज
३४		२.४.२	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको लागि बजेटको व्यवस्था भई आवश्यता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरेको	१	०.५	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको लागि बजेटको व्यवस्था भई आवश्यता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरेको	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको लागि बजेटको व्यवस्था गरेका तर आवश्यता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नगरेको	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको लागि बजेटको व्यवस्था नभएको	१, बार्षिका विकास कार्यक्रम

३५		२.४.३	स्थानीय तहमा लैगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि जनशक्ति र स्रोतको व्यवस्था भई कार्य भएको	१	०.५	स्थानीय तहमा लैगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि जनशक्ति र स्रोतको व्यवस्था भई सो अनुसार कार्य भएको	स्थानीय तहमा लैगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि जनशक्ति र स्रोतको व्यवस्था भई कार्य नभएको	स्थानीय तहमा लैगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि कुनै कार्य नभएको	१, बार्षिका विकास कार्यक्रम
३६		२.४.४	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीले समावेशी बजेट तथा खर्चको सूचना दिने गरेको	१	१	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीले समावेशी बजेट तथा खर्चको सूचना दिने गरेको	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीले समावेशी बजेट तथा खर्चको सूचना आंसिक दिने गरेको	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीले समावेशी बजेट तथा खर्चको सूचना नदिएको	१, बार्षिका विकास कार्यक्रम २, समावेशी सूचना प्रणाली दस्तावेज
३७	तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन	२.५.१	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरुको अध्यावधिक गरेको	१	१	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरुको संकलन र अध्यावधिक गरेको	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचना संकलन गरेको अध्यावधिक नगरेको	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरु संकलन नगरेको	१, खण्डिकृत सूचनाको दस्तावेज
३८		२.५.२	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरुको संकलन र अद्यावधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान गरी छुटाछुटै नक्साङ्कन गरेको	१	१	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरुको संकलन र अद्यावधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान गरी छुटाछुटै नक्साङ्कन गर्ने गरेको	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरुको संकलन र अद्यावधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान गरेको तर छुटाछुटै नक्साङ्कन नगरेको	स्थानीय तहले वडा, वस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरुको संकलन र अद्यावधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान एवं छुटाछुटै नक्साङ्क नगरेको	१, खण्डिकृत सूचनाको दस्तावेज
३९		२.५.३	स्थानीय तहले आफनो पाश्रवचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गरेको	१	०.५	स्थानीय तहले आफनो पाश्रवचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गरेको	स्थानीय तहले आफनो पाश्रवचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी आंसिक मात्र स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गरेको	स्थानीय तहले आफनो पाश्रवचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा नगरेको	१, पाश्रवचित्र सम्बन्धी दस्तावेज
४०		२.५.४	सामाजिक सुरक्षाका सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन र अभिलेख अद्यावधिक	१	१	सामाजिक सुरक्षाका सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन र अभिलेख अद्यावधिक गरेको	सामाजिक सुरक्षाका सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन गरे पनि अभिलेख अद्यावधिक नगरेको	सामाजिक सुरक्षाका सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन र अभिलेख अद्यावधिक नगरेको	१, सामाजिक सुरक्षा र पञ्जिकरण अभिलेख दस्तावेजीकरण
जम्मा				२०	१३				

सि.नं.	उप विषय क्षेत्र	क्र.सं	सूचक	मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनका आधार			प्रमाणीकरणको आधार
				पुर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अंक)	मद्यम अवस्था (०.५ अंक)	अति कमजोर अवस्था (० अंक)	
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	३.१.१	लैगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुटै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएको	१	०.५	लैगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुटै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको	लैगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुटै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा नआएको	लैगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुटै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत नभएको	१, क्षमता विकास कार्ययोजना,वार्षिक विकास कार्यक्रम र खर्च गर्ने कार्यविधि
४२		३.१.२	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैगिक हिंशा निवारण सम्बन्धि तालिम लिएको र तालिममा महिला पूरुषको समान सहभागिता सुनिश्चित गरिएको	१	१	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैगिक हिंशा निवारण सम्बन्धि तालिम लिएको र तालिममा महिला पूरुषको समान सहभागिता साथै उपस्थिति सुनिश्चित गरेको	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैगिक हिंशा निवारण सम्बन्धि तालिम लिएको र तालिममा महिला पूरुषको समान सहभागिता साथै उपस्थिति सुनिश्चित नगरिएको	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैगिक हिंशा निवारण सम्बन्धि तालिम नलिएको र तालिममा महिला पूषको समान सहभागिता सुनिश्चित नगरिएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम र तालिम सम्पन्न प्रतिवेदन
४३		३.१.३	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर, सेवा सुविधाका लागि सुझाव लिएको	१	०.५	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर, सेवा सुविधाका लागि सुझाव लिएको	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर, सेवा सुविधाका लागि सुझाव नलिएको	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता नसमेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर, सेवा सुविधाका लागि सुझाव नलिलएको	१, तालिम आवश्यकता पहिचान र तालिम सम्मन्न प्रतिवेदन
४४		३.१.४	स्थानीयमा महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमत अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमण आदिमा वजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन भएको	१	०.५	स्थानीयमा महलिा तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमत अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमण आदिमा वजेट विनियोजन भई कार्यक्रम संचान भएको	स्थानीयमा महलिा तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमत अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमण आदिमा वजेट विनियोजन भई कार्यक्रम नभएको	स्थानीयमा महलिा तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमत अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमण आदिमा वजेट विनियोजन नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम र सम्पन्न प्रतिवेदन
४५		३.१.५	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन जनशक्ति भएको	१	०.५	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन जनशक्ति भएको	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन केही जनशक्ति भएको	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन जनशक्ति नभएको	१,विषयवस्तुको जानकारी भएका कर्मचारी र पदाधिकारीको विवरण

४६		३.१.६	स्थानीय तहमा मानवसंधासन विकास केन्द्र ,शाखा र इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति व्यवस्था गरेको	१	१	स्थानीय तहमा मानवसंधासन विकास केन्द्र ,शाखा र इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति व्यवस्था गरेको	स्थानीय तहमा मानवसंधासन विकास केन्द्र ,शाखा र इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति नव्यवस्था गरेको	स्थानीय तहमा मानवसंधासन विकास केन्द्र ,शाखा र इकाई व्यवस्था नभएको	१, संगठन संरचना २, कार्यरत जनशक्ति विवरण
४७		३.१.७	स्थानीय तहमा महिला लक्षित, समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था र संचालन भएको	१	०.५	स्थानीय तहमा महिला लक्षित, समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था र संचालन भएको	स्थानीय तहमा महिला लक्षित, समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था भएको तर संचालन नभएको	स्थानीय तहमा महिला लक्षित, समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पुर्व तयारी कक्षा नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, सहभागित छनौट विवरण र कार्यक्रम सम्मन्न प्रतिवेदन
४८		३.१.८	महिला हक हित अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणापत्रले समेटका बाह्र प्रतिबद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका पधाधिकारी र कर्मचारीलाई जानकारी भएको सोबारे अभिमूखिकरण गरेको	१	०.५	महिला हक हित अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणापत्रले समेटका बाह्र प्रतिबद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका पधाधिकारी र कर्मचारीलाई जानकारी भएको सोबारे अभिमूखिकरण गरेको	महिला हक हित अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणापत्रले समेटका बाह्र प्रतिबद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका केही पधाधिकारी र कर्मचारीलाई जानकारी भएको सोबारे अभिमूखिकरण नगरेको	महिला हक हित अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणापत्रले समेटका बाह्र प्रतिबद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका पधाधिकारी र कर्मचारीलाई जानकारी नभएको सोबारे अभिमूखिकरण नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, अभिमूखिकरण कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन
४९	अनौपचारिक मूल्यमान्यता र कुसंकार विरुद्ध जनचेतना	३.२.१	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेट विनियोजन गरेको	१	१	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेट विनियोजन गरेको	ममहिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेटमात्र विनियोजन गरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेट विनियोजन नगरेको	१, बार्षि विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन
५०		३.२.२	लैगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशाविरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति लिएको	१	०.५	लैगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशाविरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति लिएको महिला हिंशाको घटना नघटेको	लैगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशाविरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति लिएको गतवर्षको तुलनामा हिंशाको घटना घटेको	लैगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशाविरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति लिएको गत वर्षको तुलनामा हिंशामा कमी नआएको	१, लैगिक हिशामुक्त पालिका घोषणाको मिति २, महिला हिंशा विरुद्धको शून्य सहनसीलताको नीति ३, महिला हिंशा सम्बन्धी न्यायिक समिति र प्रहरीमा परेको उजुरी विवरण
५१		३.२.३	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरेको	१	०.५	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने केही कार्यक्रमहरु संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कुनै कार्यक्रमहरु संचालन नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन

५२		३.२.४	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति (जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, वहुविवाह र दाइजो) हटाउने कार्यक्रम संचालन गरेको	१	०,५	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति(जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, वहुविवाह र दाइजो)हटाउने कार्यक्रम संचालन गरेको	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति(जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, वहुविवाह र दाइजो)हटाउने केही कार्यक्रम संचालन गरेको	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति(जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, वहुविवाह र दाइजो)हटाउने कार्यक्रम संचालन नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन
५३	कानूनी साक्षरता	३.३.१	स्थानीय तहका महलिा तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमूखिकरण	१	१	स्थानीय तहका महलिा तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमूखिकरण गरेको	स्थानीय तहका महलिा तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा आंसिकमात्र अभिमूखिकरण गरेको	स्थानीय तहका महलिा तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमूखिकरण नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन
५४		३.३.२	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य, र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सवै शाखा प्रमुखलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रकिया र समस्या समाधानका विषयमा अभिमुखिकरण	१	०.५	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य, र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सवै शाखा प्रमुखलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रकिया र समस्या समाधानका विषयमा अभिमुखिकरण गरेको	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य, र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सवै शाखा प्रमुखलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रकिया र समस्या समाधानका विषयमा आंसिकरुपमा अभिमुखिकरण गरेको	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य, र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सवै शाखा प्रमुखलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रकिया र समस्या समाधानका विषयमा अभिमुखिकरण नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन
५५		३.३.३	स्थानीय तहका प्रत्ये वडामा महिलाका लागि कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन,यौनहिंशा) संचालन भएको	१	०.५	स्थानीय तहका प्रत्ये वडामा महिलाका लागि कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन,यौनहिंशा) संचालन भएको	स्थानीय तहका प्रत्ये वडामा महिलाका लागि कानूनी सचेतना सम्बन्धी केही अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन,यौनहिंशा) कार्यक्रम संचालन भएको	स्थानीय तहका प्रत्ये वडामा महिलाका लागि कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन,यौनहिंशा) संचालन नभएको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन
५६		३.३.४	स्थानीय तहमा महिलाको लागि संचालित कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण(कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव बेबिखन, यौन हिंशा) आदिबाट महिलाहरु लाभान्वीत भएको	१	०.५	स्थानीय तहमा महिलाको लागि संचालित कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण(कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव बेबिखन, यौन हिंशा) आदिबाट ८० प्रतिशत भन्दा बढी महिलाहरु लाभान्वीत भएको	स्थानीय तहमा महिलाको लागि संचालित कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण(कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव बेबिखन, यौन हिंशा) आदिबाट ५० प्रतिशत भन्दा बढी महिलाहरु लाभान्वीतमहिलाहरु लाभान्वीत भएको	स्थानीय तहमा महिलाको लागि संचालित कानूनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण(कानूनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव बेबिखन, यौन हिंशा) आदिबाट ५० प्रतिशत भन्दा कम महिलाहरु लाभान्वीतमहिलाहरु लाभान्वीत भएको	१, बार्षिक कार्यक्रम २, कार्यक्रम संचालन र प्रतिवेदन ३, तालिम पूर्व र पश्चातको परीषा प्रतिवेदन

५७	विपद् व्यवस्थापनमा सामावेशीता	३.४.१	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्यनीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षितवर्ग तथा समुदायसंग परामर्श गरी लक्षित समुदायलाई अलग अलगै विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान राखेको	१	०.५	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्यनीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षितवर्ग तथा समुदायसंग परामर्श गरी लक्षित समुदायलाई अलग अलगै विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान राखेको	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्यनीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षितवर्ग तथा समुदायसंग परामर्श गरी लक्षित समुदायलाई अलग अलगै विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान नराखेको	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्यनीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षितवर्ग तथा समुदायसंग परामर्श नगरिएको र लक्षित समुदायलाई अलग अलगै विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान गरेको	१, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड र रणनीति र कार्यविधि दस्तावेज
५८		३.४.२	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण गरेको	१	१	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण गरेको	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण नगरेको	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क नराखिएको आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण नगरेको	१, स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी दस्तावेज २,खण्डिकृत सूचना ३,आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण सूचि
५९		३.४.३	समुदायमा आधारित विपद् वयवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि गराई उनीहरुलाई पहिलोप्राथमिकतामा राख्ने	१	०.५	समुदायमा आधारित विपद् वयवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि गराई उनीहरुलाई पहिलोप्राथमिकतामा राखेको	समुदायमा आधारित विपद् वयवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि गराइएको तर उनीहरुलाई पहिलोप्राथमिकतामा नराखिएको	समुदायमा आधारित विपद् वयवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि नगराइएको र उनीहरुलाई पहिलोप्राथमिकतामा नराखिएको	१, स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी दस्तावेज २,खण्डिकृत सूचना ३,बार्षिक विकास कार्यक्रम
६०		३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको सहभागितामा निर्णय हुने गरेको	१	०.५	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको सहभागितामा निर्णय हुने गरेको	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको कहिले काहीमात्र सहभागितामा निर्णय हुने गरेको	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको सहभागिता विना नै निर्णय हुने गरेको	१, विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र संचालन कार्यविधि २, निर्णय पुस्तिका
जम्मा				२०	१२.५				

सेवा प्रवाह सम्बन्धित मुख्य विषयसंग सम्बन्धित सूचकको विश्लेषण र मापन

सि.नं.	उप विषय क्षेत्र	सूचक नं	सूचक	मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनका आधार			प्रमाणीकरणको आधार
				पुर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अंक)	मद्यम अवस्था (०.५ अंक)	अति कमजोर अवस्था (० अंक)	
६१	पूर्वाधार विकास	४.१.१	स्थानीय तहका भवन,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन,लागत अनुमान तयार गर्दाका वखत र संरचना निर्माण भए पछि महलि,बालबालिका,आपङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना प्रावधान सहित निर्माण	१	०.५	स्थानीय तहका भवन,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन,लागत अनुमान तयार गर्दाका वखत र संरचना निर्माण भए पछि महलि,बालबालिका,आपङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैगिक तथा यौनिक अल्पस्ंख्यक, बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना प्रावधान सहित निर्माण हुने गरेको	स्थानीय तहका भवन,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन,लागत अनुमान तयार गर्दाका वखत र संरचना निर्माण भए पछि महलि,बालबालिका,आपङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना प्रावधान सहितआंसिकरुपमा निर्माण हुने गरेको	स्थानीय तहका भवन,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन,लागत अनुमान तयार गर्दाका वखत र संरचना निर्माण भए पछि महलि,बालबालिका,आपङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना प्रावधान सहित निर्माण हुने नगरेको	१, लैगिक अपाङ्गता ,बालबालिका र अल्पख्यकमैत्री डिजाइन र लागत अनुमानको स्वीकृत विवरण
६२		४.१.२	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा महिला लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,आपङ्गमैत्री तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट समेत उयुक्त हुने गरी निर्माण	१	०.५	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा महिला लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,आपङ्गमैत्री तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट समेत उयुक्त हुने गरी निर्माण गरेको	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा आंसिकरुपमा महिला लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,आपङ्गमैत्री तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट समेत उयुक्त हुने गरी निर्माण	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा महिला लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,आपङ्गता तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उयुक्त हुने गरी निर्माण	१,डजाइन र लागत अनुमानको स्वीकृत विवरण

६३		४.१.३	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दा महिला तथा लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,अपाङ्गमैत्री र बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित स्वीकृत दिने सो अनुसार निर्माण कार्य हुने	१	०.५	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दा महिला तथा लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,अपाङ्गमैत्री र बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित स्वीकृत दिने सो बमोजिम निर्माण कार्य हुन गरेको	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दा महिला तथा लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,अपाङ्गमैत्री र बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित स्वीकृत दिने गरेपनि सो अनुसार निर्माण कार्य नहुने	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दा महिला तथा लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक,अपाङ्गमैत्री र बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित स्वीकृत नदिने गरेको	१, डजाइन र लागत अनुमानको स्वीकृत विवरण र भवन निर्माण सम्बन्धी स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन
६४		४.१.४	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्न प्रोत्साह गर्ने आयोजनाहरुको संचालन	१	०.५	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्न प्रोत्साह गर्ने आयोजनाहरु संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्न प्रोत्साह गर्ने आयोजनाहरु आंसिकरुपमा संचालन	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्न प्रोत्साह गर्ने आयोजनाहरु संचालन नगरेको	१,प्रोत्साहन गर्ने नीति तथा आयोजनाको विवरण २,वार्षिक कार्यक्रम प्रगति प्रतिवेदन ३,स्थलगत अवलोकन प्रतिवेदन
६५	प्रजनन् स्वास्थ्य	४.२.१	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी बार्षिक नीति र कार्यक्रमा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरायुक्त काममा नगाउने व्यवस्था गरी सोको कार्यान्वयन	१	०.५	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी बार्षिक नीति र कार्यक्रमा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरायुक्त काममा नलगाउने व्यवस्था गरी सोको कार्यान्वयन गर्ने गरेको	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी बार्षिक नीति र कार्यक्रमा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरायुक्त काममा नलगाउने व्यवस्था गरी सोको कार्यान्वयन नगरेको	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी बार्षिक नीति र कार्यक्रमा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरायुक्त काममा नलगाउने व्यवस्था नगरेको	१,प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
६६		४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय,अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गैस्तनपानकक्षको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहको कार्यालय,अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गै स्तनपानकक्षको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहको कार्यालय,अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गै स्तनपानकक्षको व्यवस्था गरिए पनि कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहको कार्यालय,अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गै स्तनपानकक्षको व्यवस्थापन नगरेको	१, स्तनपानकक्षको व्यवस्था २,स्तपानकक्ष संचालन सम्बन्धी निर्णय

६७		४.२.३	परिवार नियोजन मातृशिशु कल्याण, विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरु (सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन् र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच.आइंभि एडस, स्तन क्यान्सर) संचालन गर्ने	१	१	परिवार नियोजन मातृशिशु कल्याण, विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरु (सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन् र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच.आइंभि एडस, स्तन क्यान्सर) संचालन गर्ने गरेको	परिवार नियोजन मातृशिशु कल्याण, विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरु (सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन् र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच.आइंभि एडस, स्तन क्यान्सर) केही वडामा संचालन गर्ने गरेको	परिवार नियोजन मातृशिशु कल्याण, विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरु (सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन् र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच.आइंभि एडस, स्तन क्यान्सर) संचालन नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्र २ प्रगति प्रतिवेदन
६८		४.२.४	महिला, आर्थिकरुपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समूहको हको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट तथा कार्याक्रम व्स्था गरी कार्यान्वन गर्ने गर्ने	१	१	महिला, आर्थिकरुपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समूहको हको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट तथा कार्याक्रम व्स्था गरी कार्यान्वियन गर्ने गरेको	महिला, आर्थिकरुपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समूहको हको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट व्यवस्था गरिए पनि कार्यान्यन नगरेको	महिला, आर्थिकरुपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समूहको हको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण गर्न क्रियाकलाप चात वजेट तथा कार्याक्रम व्स्था नगरेको	१,आधिक विकासका विकास योजनाको भएकोको विवरण
६९	शिक्षा कार्यक्रम	४.३.१	स्थानीय तहले आफनो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रबन्ध मिलाएको र सवै बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना भएको	१	१	स्थानीय तहले आफनो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रबन्ध मिलाएको र सवै बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना भएको	स्थानीय तहले आफनो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रबन्ध मिलाएको र सवै बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना नभएको	स्थानीय तहले आफनो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रबन्ध नमिलाएको	१,विद्यालय भर्नासम्बन्धी निर्णय, विद्यालय जाने उमेरका बालबालिका समूहगत भर्नादर अध्ययन प्रतिवेदन
७०		४.३.२	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएको परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका बालबालिकालाई दिवाखाजा,निशुल्क पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामग्री,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको प्रबन्ध मिलाएको	१	१	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएको परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका बालबालिकालाई दिवाखाजा,निशुल्क पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामग्री,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको प्रबन्ध मिलाएको	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएको परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका केही बालबालिकालाई दिवाखाजा,निशुल्क पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामग्री,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको प्रबन्ध मिलाएको	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएको परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका बालबालिकालाई दिवाखाजा,निशुल्क पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामग्री,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था नगरेको	१,बार्षिक विकास कार्यक्रम र कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २,बालबालिका छनौंटका आधार

७१		४.३.३	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा बजेट र कार्यक्रम भएको र सो अनुसार कार्यक्रम संचालन भएको (अभिभावक शिक्षा र प्रौढ शिक्षा)	१	०.५	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा बजेट र सो अनुसार कार्यक्रम (अभिभावक शिक्षा र प्रौढ शिक्षा)संचालन भएको	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा बजेट र सो अनुसार कार्यक्रम (अभिभावक शिक्षा र प्रौढ शिक्षा)संचालन नभएको	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा बजेट र कार्यक्रम नभएको	१,स्वीकृत आवधिक नीति तथा कार्यक्रम र निरक्षर महिलाका लागि संचालिन कार्यक्रम प्रतिवेदन
७२		४.३.४	विद्यालयमा छात्रा छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुटै शौचालय, पानीको व्यवस्था किशोरी छात्राको लागि सेनेटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन	१	०.५	विद्यालयमा छात्रा छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुटै शौचालय, पानीको व्यवस्था किशोरी छात्राको लागि सेनेटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	विद्यालयमा छात्रा छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुटै शौचालय, पानीको व्यवस्था किशोरी छात्राको लागि सेनेटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्रीको व्यवस्था गरेको तर यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन नभएको	विद्यालयमा छात्रा छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुटै शौचालय, पानीको व्यवस्था किशोरी छात्राको लागि सेनेटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम नभएको	१,बार्षिक नीति,कार्यक्रम र विद्यँलय अनुगमन प्रतिवेदन
७३	खानेपानी सरसफाई कार्यक्रम	४.४.१	स्थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी,हात धुने व्यवस्था, महिला ,पुरुष लैगिक यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानिटाइजर आदिको प्रबन्ध	१	०.५	स्थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी,हात धुने व्यवस्था, महिला ,पुरुष लैगिक यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानिटाइजर आदिको प्रबन्ध गरेको	स्थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी,हात धुने व्यवस्था, महिला ,पुरुष लैगिक यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानिटाइजर आदिको प्रबन्ध आंसिकरुपमा गरेको	स्थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी,हात धुने व्यवस्था, महिला ,पुरुष लैगिक यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानिटाइजर आदिको प्रबन्ध नगरेको	१,बार्षिक नीति,कार्यक्रम र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन तथा अनुगमन प्रतिवेदन
७४		४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडावडामा खुल्ला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, पिउने पानी , पोखरी, टोलसरफाई अभियान कार्यक्रम संचालन	१	०.५	स्थानीय तहको आयोजना तथा महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडावडामा खुल्ला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, पिउने पानी , पोखरी, टोलसरफाई अभियान कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	स्थानीय तहको आयोजना तथा महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडावडामा खुल्ला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, पिउने पानी , पोखरी, टोलसरफाई अभियान कार्यक्रम संचालन हुने गरेको तर महिलाको सक्रिय सहभागिता हुने नगरेको	स्थानीय तहको आयोजना तथा महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडावडामा खुल्ला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, पिउने पानी , पोखरी, टोलसरफाई अभियान कार्यक्रम संचालन नभएको	१,बार्षिक नीति,कार्यक्रम र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन तथा अनुगमन प्रतिवेदन २ उपभोक्ता समिति सम्बन्धी निर्णय र महिलाको सहभागिता विवरण

७५		४.४.३	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुटियाउने व्यवस्था,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर पानीबाट करेसाबारी कौसीखेती तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिमा लागि जनचेतना कार्यक्रम संचालन	१	०.५	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुटियाउने व्यवस्था,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर पानीबाट करेसाबारी कौसीखेती तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिमा लागि जनचेतना कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुटियाउने व्यवस्था,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर पानीबाट करेसाबारी कौसीखेती तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिमा लागि जनचेतना कार्यक्रम केही गाउँवस्तीमा संचालन भएको	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुटियाउने व्यवस्था,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर पानीबाट करेसाबारी कौसीखेती तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिमा लागि जनचेतना कार्यक्रम काही पनि संचालन नभएको	१,बार्षिक नीति,कार्यक्रम र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन तथा अनुगमन प्रतिवेदन २ उपभोक्ता समिति सम्बन्धी निर्णय र महिलाको सहभागिता विवरण
७६		४.४.४	टोलवस्तीमा सफापानीको सहज व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगाता इनार तथा कुवाको पुनर्जिवन कार्यक्रम स्वीकृति साथै कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला सक्रिय सहभागिता	१	०.५	टोलवस्तीमा सफापानीको सहज व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगाता इनार तथा कुवाको पुनर्जिवन कार्यक्रम स्वीकृति साथै कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला सक्रिय सहभागिता हुने गरेको	टोलवस्तीमा सफापानीको सहज व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगाता इनार तथा कुवाको पुनर्जिवन कार्यक्रम स्वीकृति साथै कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला सक्रिय सहभागिता नभएको	टोलवस्तीमा सफापानीको सहज व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगाता इनार तथा कुवाको पुनर्जिवन कार्यक्रम स्वीकृति नभएको	१,बार्षिक नीति,कार्यक्रम र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन तथा अनुगमन प्रतिवेदन २ उपभोक्ता समिति सम्बन्धी निर्णय र महिलाको सहभागिता विवरण
७७	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४.५.१	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीवि नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमय समावेश र कार्यान्वियन	१	०.५	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीवि नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमय समावेश र कार्यान्वियन गरेको	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीवि नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमय समावेश भएको तर कार्यान्वियन नगरेको	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीवि नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमय समावेश नगरेको	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम २, निर्णयहरु ३, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन
७८		४.५.२	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा लक्षित समूहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रम तय तथा कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा लक्षित समूहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रम तय तथा कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा लक्षित समूहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरिए पनि कार्यान्वयन नगरेको	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा लक्षित समूहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रम तय नगरेको	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम २, निर्णयहरु ३, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन

७९		४.५.३	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका षिषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामजिक परिचालन तयार गर्ने नीति लिई कार्यान्वयन	१	०.५	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका षिषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामजिक परिचालन तयार गर्ने नीति लिई कार्यान्वयन गरेको व	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका षिषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामजिक परिचालन तयार गर्ने नीति लिइ कार्याक्रम संचालन नगरेको	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका षिषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामजिक परिचालन तयार गर्ने नीति नलिएको	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम २, निर्णयहरु ३, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन
८०		४.५.४	गरीब तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुफुतमूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने स्थानीय तहको नीति लिई सोको कार्यान्वयन	१	०	गरीब तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुफुतमूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने स्थानीय तहको नीति लिई सोको कार्यान्वयन	गरीब तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुफुतमूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने स्थानीय तहको नीति लिई सोको कार्यान्वयन नभएको	गरीब तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुफुतमूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने स्थानीय तहको नीति नरहेको	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम २, निर्णयहरु ३, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन
जम्मा				२०	११.५				

सुशासन र उत्तरदायित्व मुख्य विषय क्षेत्रसंगसम्बन्धी सूचकको विश्लेषण र मूल्याङ्कन

सि.नं.	उप विषय क्षेत्र	क्र.सं	सूचक	मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनका आधार			प्रमाणीकरणको आधार
				पुर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अंक)	मद्यम अवस्था (०.५ अंक)	अति कमजोर अवस्था (० अंक)	
८१	सुशासन	५.१.१	स्थानीय तहले सेवा प्रवााह,विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानून जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी/समिति कार्यदलबाट निर्णय गरी कार्य गर्ने निर्णय	१	१	स्थानीय तहले सेवा प्रवााह,विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानून जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी/समिति कार्यदलबाट निर्णय गरी कार्य गर्ने गरेको	स्थानीय तहले सेवा प्रवााह,विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानून जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी/समिति कार्यदलबाट निर्णय नगरी कार्य हुने गरेको	स्थानीय तहले सेवा प्रवााह,विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानून जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी/समिति कार्यदलबाट निर्णय नगरी कार्य हुने गरेको	१,स्थानीय तहले सेवा प्रवाह , विकास निर्माण र सशासन प्रबर्द्धनका विषयमा जारी नीति तथा कानून २ निर्णय प्रक्रिया र निर्णय
८२		५.१.२	स्थानीय तहले विधिको शासन प्रबर्द्धन, जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशीलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति लिई सो बमोजिम कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहले विधिको शासन प्रबर्द्धन, जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशीलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति लिई सो बमोजिम कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहले विधिको शासन प्रबर्द्धन, जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशीलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति लिई सो बमोजिम कार्यान्वयन नगरेको	स्थानीय तहले विधिको शासन प्रबर्द्धन, जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशीलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति नलिएको	१, सम्बन्ध नीति कानून र कार्यक्रम प्रतिवेदन
८३		५.१.३	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणापत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन	१	०.५	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणापत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरेको	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणापत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरे पनि कार्यक्रम कार्यान्वयन नगरेको	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणापत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा कार्यक्रम कार्यक्रम तय नगरेको	१, स्वीकृत बार्षिकनीति तथा कार्यक्रम
८४		५.१.४	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी १९८९ मा उल्लेख भए अनुरुपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम संचालन	१	१	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी १९८९ मा उल्लेख भउ अनुरुपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम संचालन गरेको	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी १९८९ मा उल्लेख भउ अनुरुपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन गरे पनि कार्यक्रम संचालन नगरेको	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी १९८९ मा उल्लेख भउ अनुरुपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन नगरेको	१, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
८५	उत्तरदायित्व र जफावदेहिता	५.२.१	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाको सार्वजनिकीकरण	१	१	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाको सार्वजनिकीकरण गरेको	स्थानीय तहले नियमितरुपमा केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाको सार्वजनिकीकरण	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाको सार्वजनिकीकरण नगरेको	१,सम्बन्ध नीति तथा कार्यविधि र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

८६		५.२.२	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तको सहभागिता	१	०.५	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तको सहभागिता गरेको	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रममा केही लक्षित समुदाय र व्यीक्तको सहभागिता	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तको सहभागिता नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २ , सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन
८७		५.२.३	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ तथा नीति कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तबाट उठने प्रश्नको अभिलेख राखी स्थानीय तहबाट सम्बोधन	१	०.५	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ तथा नीति कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तबाट उठने प्रश्नको अभिलेख राखी स्थानीय तहबाट सम्बोधन हुने गरेको	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ तथा नीति कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तबाट उठने प्रश्नको अभिलेख राखीए पनि सम्बोधन नहुने गरेको	स्थानीय तहले नियमितरुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ तथा नीति कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यीक्तबाट राखिएका प्रश्नमा केही नहुने	१, बार्षिक कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २ , सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन
८८		५.२.४	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको	१	०.५	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरेपनि कार्यान्वयनमा नल्याएको	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत नै नगरेको	१, स्वीकृत आचार संहिताको दस्तावेज र आचार संहिता पालना सम्बन्धी प्रतिवेदन
८९	सूचना तथा संचार	५.३.१	स्थानीय तहले नियमितरुपमा समग्र बार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रम महिला लगायत सवै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र वजेट सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिक	१	१	स्थानीय तहले नियमितरुपमा समग्र बार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रम महिला लगायत सवै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र वजेट सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिक गरेको	स्थानीय तहले नियमितरुपमा समग्र बार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रम सवै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र वजेट सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिक नगरेको	स्थानीय तहले नियमितरुपमा समग्र बार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रम सवै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र वजेट सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिक नै नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २ , सार्वजनिक गरेको अभिलेख पुस्तिका
९०		५.३.२	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना सवैले वुझ्ने गरी स्थानीय भाषामा प्रसारण	१	०.५	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना सवैले वुझ्ने गरी स्थानीय भाषामा प्रसारण गरेको	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना प्रवाह गरे पनि सवैले वुझ्ने गरी स्थानीय भाषामा प्रसारण नगरेको	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना प्रसारण नै नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २ , सूचना प्रसारण गरेको अभिलेख
९१		५.३.३	स्थानीय तहले स्थानीय रेडियो, एफ.एम., छापा लगायत श्रव्यदृश्य समेतका सवै माद्यमद्धारा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित	१	०.५	स्थानीय तहले स्थानीय रेडियो, एफ.एम., छापा लगायत श्रव्यदृश्य समेतका सवै माद्यमद्धारा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गरेको	स्थानीय तहले स्थानीय रेडियो, एफ.एम., छापा लगायत श्रव्यदृश्य समेतका केही माद्यमद्धारा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गरेको	स्थानीय तहले स्थानीय रेडियो, एफ.एम., छापा लगायत श्रव्यदृश्य समेतका कुनैपनि माद्यमद्धारा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २ , सूचना प्रसारित अभिलेख
९२		५.३.४	स्थानीय तहमा महिला लगायत सवै लक्षित समुहमा सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना वृद्धि	१	०.५	स्थानीय तहमा महिला लगायत सवै लक्षित समुहमा सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना वृद्धि भएको	स्थानीय तहमा महिला लगायत केही लक्षित समुहमा सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना वृद्धि भएको	स्थानीय तहमा महिला लगायत कुनै पनि लक्षित समुहमा सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको	१, तालिम कार्यक्रम पुर्वको र पश्चातको मूल्याङ्क २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन

								प्रवाहबाट जनचेतना वृद्धि नभएको	
९३	कानूनी साक्षरता	५.४.१	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट सवै लक्षित वर्ग तथा समुदायले लाभ प्राप्त	१	०.५	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट सवै लक्षित वर्ग तथा समुदाय लाभ लिएको	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट केही लक्षित वर्ग तथा समुदाय लाभ लिएको	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट कुनैपनि लक्षित वर्ग तथा समुदाय लाभान्वीत	१, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २,स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन
९४		५.४.२	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण	१	०	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण गरेको	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको आंशिकरुमामात्र विश्लेषण	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण नगरेको	१,सार्वजनिक सुनुवाईप्रतिवेदन २,कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन प्रतिवेदन ३,कार्यक्रमको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण प्रतिवेदन
९५		५.४.३	स्थानीय तहको समिक्षा वैठकमा महिला लगात सवै लक्षित गर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा कार्यक्रम उपर छलफल	१	०.५	स्थानीय तहको समिक्षा वैठकमा महिला लगात सवै लक्षित गर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा कार्यक्रम उपर छलफल हुने गरेको	स्थानीय तहको समिक्षा वैठकमा महिला लगात सवै लक्षित गर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा केही कार्यक्रम छलफल हुने गरेको	स्थानीय तहको समिक्षा वैठकमा महिला लगात सवै लक्षित गर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा कार्यक्रम उपर कहिले पनि छलफल नभएको	१, समिक्षँ वैठकको उपस्थिति र निर्णय
९६		५.४.४	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणलाई सम्बोधन गरी योजना तथा कार्यक्रम तयार	१	०.५	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणलाई सम्बोधन गरी योजना तथा कार्यक्रम तयार गरेको	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणका केही विषयलाई सम्बोधन गरी योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्ने गरेको	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणलाई सम्बोधनका लागि कहिले योजना तथा कार्यक्रम तयार नगरेको	१, बार्षिक कार्यक्रम २अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन
९७	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	५.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकाले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण	१	१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकाले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गरेको	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकाले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमको आंशिक रुपमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गरेको	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकाले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण नगरेको	१, संघ प्रदेशको सहकार्यमा संचालित कार्यक्रम, नीतिहरुको कार्यान्वयमा सहजीकरण तथा अनुगमन प्रतिवेदन
९८		५.५.२	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच संजाल निर्माण भई कार्यगत छलफल	१	०.५	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच संजाल निर्माण भई कार्यगत छलफल कम्तीमा दुईपटक हुने गरेको	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच संजाल निर्माण भई कार्यगत छलफलकम्तीमा वर्षमा एक पटक हुने गरेको	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच संजाल निर्माण नभएको	१,संजाल निर्माण र निर्णय पुस्तिका

९९		५.५.३	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनीधिलाई लैगिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम	१	१	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनीधिलाई लैगिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान गरेको	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच कार्यगत संयन्त्रका केही प्रतिनीधिलाई लैगिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम	लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुवीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनीधिलाई लैगिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान नगरेको	१,संजालका प्रनिनीधिहरुको विवरण २, क्षमता विकास तालिम कार्यक्रमको उपस्थिति र प्रतिवेदन
१००		५.५.४	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्लमुलन गर्ने महाशन्धीको राष्टिय कार्ययोजना, संयुक्त राष्ट्रसङ्घयि सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव न ं१३२५ र १८२० को राष्टिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्टिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन तथा कार्यान्वियन	१	०.५	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्लमुलन गर्ने महाशन्धीको राष्टिय कार्ययोजना, संयुक्त राष्ट्रसङ्घयि सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव न ं१३२५ र १८२० को राष्टिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्टिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन तथा कार्यान्वियन गरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्लमुलन गर्ने महाशन्धीको राष्टिय कार्ययोजना, संयुक्त राष्ट्रसङ्घयि सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव न ं१३२५ र १८२० को राष्टिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्टिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन गरे पनि कार्यान्वियन नगरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्लमुलन गर्ने महाशन्धीको राष्टिय कार्ययोजना, संयुक्त राष्ट्रसङ्घयि सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव न ं१३२५ र १८२० को राष्टिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्टिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन तथा कार्यान्वियन नगरेको	१, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम २,कार्यक्रम कार्यान्वियन प्रगति विवरण
जम्मा				२०	१२.५				

सुन्दरहरैचाको परिकल्पना, संकल्प र लैंगिकमैत्री नीतिः अनुसूचि -२

परिकल्पनाः सुन्दहरैचाको पहिचान समृद्धि र सुशान

सोचः सुशासन सहभागिता समृद्बनगर र सुखी नगरबासी

रणनीतिः

कृषि व्यापार उद्योग स्वास्थ्य र पर्यटनको प्रबद्र्बन

तीन तहको सरकार सहकारी नीजि क्षेत्र र नागरिक समाजको समन्वय साझेदारी र सहकार्यलाई अभिवृद्धी

सहभागितामूलक विकास प्रणालीलाई निरन्तरता तथा थप सुदृढीकरण

नगरमा शान्ती सुरक्षाको प्रत्याभूति

संकल्पः

हामी शासक होइन जनताको सेवक हुनेछौ ।

हामी सामाजिक जागरण र विकासका अभियान्ता हुनेछौ ।

हामी भ्रष्टाररहित समृद्ब नगर निर्माणका लागि प्रतिबद्ध रहनेछौ ।

हामी पारदर्शीता जनताप्रतिको जवाफदेहीता विधिको शासन र सुशासनमा विश्वास गर्छौ ।

लैंगिकमैत्री नीति	
• सामाजिक विकास तर्फको वजेटबाट ३० प्रतिशत शिक्षामा लगानी गरिने । स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईने छ । सामुदायिक विद्यालयको क्षमता वृद्धी गरी विद्यार्थीको आकर्षण बनाइने छ । • सामुदायिक विद्यालयलाई प्रबिधीमैत्री गुणस्तरीय र जीवनउपयोगी बनाउदै आगामी दिनवर्षमा प्रत्येक वडामा एक नमूना विद्यालय बनाइने छ । • बालविकास केन्द्रको स्तरोन्ती गरी आधारभूत तहसम्मको शिक्षामा सवै बालबालिकाको पहुँच वृद्धि गरिने छ। • बालबालिकामैत्री शैचालय र सेनीटरी प्याडको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ । • विद्यलयको पहुँचभन्दाबाहर रहेका बालबालकाहरुका लागि व्यापक भर्ना अभियान संचालन गरी विचैमा विद्यालय छोडने र दोह्रो-याउने संख्यामा कमी गरिने छ।	• स्थानीय विमा कार्यक्रमलाई पूर्ण कार्यान्वयनमा ल्याईने छ । प्रत्येक नागरिकको विमा गर्ने र विपन्न ज्येष्ठ नागरिक दलित एकल महिला कडा रोगी र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको विमामा सहुलियत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । • स्वास्थ्य चौकीमा भवन निर्माण तथा उपकरण व्यवस्थापन कार्यलाई प्राथमिकता गरिने छ । • एक घर एक धारा खानेपानी अभियानलाई क्रमश पुरा गरिने र विद्यालयमा खानेपीको सर्वसुलभता सुनिश्चितता गरिने छ । • महिला उद्यमशिलता र क्षमता अभिवृद्धि सुन्दरहरैचाको समृद्बि नीति अवलम्वन गरी नवप्रबद्र्बतनमा आधारित उद्यम गर्ने महिलालाई प्रोत्साहन गरिने छ । • सुन्दरहरैचाको चाहाना पर्यटक हाम्रा पाहुना नाराकासाथ नगरमा घुम्न आउने पाउनालाई नगरमा कृषि उत्पादित रैथाने र कलात्मक सामग्री सहितको कोशेली घर संचालनका लागि आधार तयार गरिने छ ।

• अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि संचालित दिवासेवा केन्द्रलाई व्यवस्थितरुमा संचालन गरिने छ । • सन्दरहरैंचा नगरपालिकाभित्र वसोबास गर्ने ६० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकलाई नगर अस्पतालमा ओपिडि सुवा निशुल्क गरिने छ । • ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकलाई घरैमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता र निशुल्क स्वास्थ्य सेवा दिइने छ । • गर्भवती महिलालाई गर्भावस्थामा स्वास्थ्य जाँच स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति गराउन सचेतना गर्ने र बाहीर लानु पर्दा निशुल्क एम्बुलेन्स सेव दिइने छ । उनीहरुलाई आवश्यक पर्ने सामग्रीको सहयोगमा पूर्ण निरन्तरता दिइने छ । • महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको व्यवसाय दर्ताशुल्कमा नगरपालिकाद्धारा लिइने शुल्कमा पचास प्रतिशत छुट गरिने छ । • भाषा कला संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न नगरपालिकास्तरीय प्रतिष्ठान तयार गरी क्रमश भाषा कला संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनर् छ।	• श्रमिक महिलाको सम्मान सुन्दरहरैचाको अभियान संचालन गरिने छ । जसका लागि महिला उद्यमलशिलता सीप विकास र क्षमता अभिबृद्धिका कार्यक्रमबाट महिलाहरुको प्रोत्साहन गरिने छ । • बालमैत्री अभियान सुन्दरहरैचाको पहिचानलाई सार्थक बनाउन नगरप्रोफायल तयारी बालमैत्री अभियान संचालन गर्ने र क्रमश वडाहरु बालमैत्री वडा घोषणा गर्दै लगिने । • एक वडा बाल उद्यान एक वडा एक जेष्ठनागरिक चौतारी निर्माण गरिने र भएका चौतारीहरुको व्यवस्थापन गरी जेष्ठनागरिकका ज्ञान सीप युवापुस्तामा हस्तानतरण गरिने छ । • हिंशा पीडित अनाथ र असाय परिवार विहिन महिला तथा बालबालिकाको लागि उचित वसोकासको व्यवस्था मिलाइने छ । • मेयरकप फुटबल प्रतियोगिता संचालन गरीने छ। • बालबालिकाको अन्तरनिहित क्षमता प्रस्फुटन गर्न सुन्दरहरैचा खेलमेला संचालन गरिने छ । • माद्यमिक विद्यालयका छात्रसंग उपमेयर कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

लैगिकमैत्री कार्यक्रम: अनुसूचि -३

• बालविकास शिक्षक र आया परिचालन • सामुदायिक विद्यालयमा स्काउट प्रबर्द्धन • प्रसुती विदा सट्टा शिक्षक सहयोग शिक्षक व्यवस्था • अभिभावक विद्यालय व्यवस्थापन समिति शिक्षक अभिभावक संघ सचेतना कार्यक्रम • विद्यालय अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहयोग • प्रणामी बालसेवा आश्रममा पोषण तथा शिक्षण अनुदान • महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका प्रोत्साहन अनुदान • उपप्रमुखसंग महिला कार्यक्रम अन्तगर्त पाठेघरको मुखको क्यान्सर जाँच क्याम संचालन • निशुल्क औषधि खरिद • खोप तथा गाउँघर क्लिनि संचालन यातायात खर्च व्यवस्थापन	• साजीलाल मा वि विशेष कक्षा दिवा केन्द्र शिक्षण अनुदान • मेयरकप फुटवल प्रतियोगिता तथा खेलकुद प्रतियोगिता कार्यक्रम • गर्भवती महिलाका लागि निशुल्क भिडियो एक्सेर • स्वास्थ्य केन्द्र संचालन व्यवस्थापन किशोरीमैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणा • आधारभूत सहरी स्वास्थ्य केन्द्र संचालन र व्यवस्थापन तथा शुद्बपानी खानेपानी व्यवस्था • जेष्ठनागरिक आँखा उपचार सहयोग कार्यक्रम • जेष्ठ नागरिक दुर्घटना परेका विरामी हिडडुल गर्न नसक्नेका लागि सहायक सामग्री खरिद • ढाका बुनाई तालिम र व्यूटिसियन एडभान्स तालिम

• महिलाहरुको लागि लोकसेवा तथा शिक्षक तयारी कक्षा • लैंगिक हिंशाविरुद्धको १६ दिने अभियान • एकल महिलाका लागि आयआर्जन तालिम • महिला जनप्रतिनीधिहरुका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानुन सम्बन्धी अभिमूखिकरण • स्तनपान कक्ष व्यवस्थापन • आमा सुरक्षा र बुहारी शिक्षा कार्यक्रम • हेल्प डेस्क कर्मचारी व्ययस्थापन • अपाङ्गता भएका व्यक्तिसंग उपमेयर अन्तरक्रिया कार्यक्रम • अपाङ्गता भएका व्यक्ति लक्षित सहयोग कार्यक्रम • पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि घरदैलो भेटघाट कार्यक्रम • जेष्ठनागरिक तिर्थाटन पुस्तान्तरण स्वास्थ्य शिविर संचालन • आदिवासी जनजाति सचेतना कार्यक्रम • आदिवासी जनजाति सीपमूलक तालिम • नगरस्तरीय जितिया विशेष कार्यक्रम • थारु महिला सीप विकास तालिम • मुसहस समुदायका बालबालिकाको लागि न्यानो कपडा र शैक्षिक प्रबर्द्धन • लैगिक हिशापिडितलाई सहयोग • लागु औषध दुर्व्यशनी विरुद्‌ब युवा जागरण कार्यक्रम • वैदेशिक रोजघारबाट फर्केका युवासंग उपमेयर सीप विकास कार्यक्रम • किशोरी सशक्तीकरण कार्यक्रम • वन तथा जलाधारा संरक्षण	• लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति तयार • लैंगिक समानता तालिम तथा जेसी परीक्षण • महिला उद्यमी सम्मान तथा पुरस्कार • महिलाका लागि पाककला तालिम • बि बालमैत्री कार्यक्रम संचालन • भिन्न दिवश कार्यक्रम • बाल प्रोफायल तयारी • जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका बालबालिकाको आपतकालिन उद्धार • अपाङ्गता भएका व्यक्ती अभिभावक सरोकारवालाका लागि सांकेतिक भाषा तालिम • उद्यमशिलता तालिम • पिछडाबर्ग जिविकोपार्जन कार्यक्रम • पिछडावर्ग मेलमिलाप कार्यक्रम • विपन्न नागरिक भवन निर्माण • आदिवासी जनजातिवर्ग मेला सहयोग कार्यक्रम छठ ल्होसार सिरुवा कर्माधर्मा उद्यौली अभौली • दलित उत्थान जिविकोपार्जन कार्यक्रम र परंपरागत प्रबिधिको संरक्षण तथा प्रबर्द्धन • फोहोरमैला व्यवस्थापन • विद्यालय भवन मर्मतसंम्भार निर्माण कम्पाउड शौचालय निर्माण तथा व्यवस्थापन • स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण • स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम • मनोविमर्श तनाव व्यवस्थापन कार्यक्रम • प्रकोप व्यवस्थापन विशेष कोष व्यवस्थापन • जलवायु परिवर्तन तथा वातावरण संरक्षण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यशालाको उपस्थिति अनुसूचि -४

आज मिति २०८२/१०/२६ गतेका दिन सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आयोजना र बिराट मल्टि टेक्निकल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.लि. बिराटनगर, मोरङको सहजीकरणमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण परिक्षण गर्ने कार्यका लागि सरोकारवाला व्यक्तिहरुलाई प्रारम्भिक प्रतिवेदन सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी सुन्दरहरैंचा नगरपालिका नगर प्रमुख श्री केदार प्रसाद गुरागाई ज्यू को प्रमुख अध्यक्षतामा तपशिलको उपस्थीतिमा सञ्चालन गरियो ।

तपशिलः

क्र.स	नाम/थर	कार्यालय/पद	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	केदार प्र. गुरागाई	नगर प्रमुख		
२	अकली चौधरी	उपप्रमुख	९८५२०९९५२०	
३	गणेश राज कार्की	प्र.प्र.अ.		
४	राम [illegible]	[illegible]	९८६२२२९६२४	
५	शिवनाथ ढकाल	व.अ. - ११	९८४२९६२६९	
६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
७	आनन्द कुमार लिम्बु	व.अ. ६	९८४२०४६५९६	
८	[illegible]	व.अ. ८	[illegible]	
९	कैलाश बस्नेत	व.अ. ५	९८४२०१९९१८	
१०	[illegible]	" -८	[illegible]	
११.	[illegible]	[illegible]		
१२.	चन्द्रमणि घिमिरे	का.पा.स.	९८४२४८०४६६	
१३.	सिता अधिकारी	"		सिता
१४.	सागर मणि गौतम	स्वे.प्र.	९८४२०६२७३४	
१५	विनोद [illegible]	अधिकृत	९८४२३६२४५४	
१६	राजन श्रेष्ठ	"	[illegible]	
१७	सुनिल तिम्सिना	इन्जिनियर	[illegible]	
१८	[illegible]	[illegible]		
१९	सिजन श्रेष्ठ	अधिकृत		
२०	[illegible]	वडा सदस्य ६		
२१	[illegible]	[illegible]		
२२	[illegible]	अधिकृत		
२३	[illegible]			
२४	विदुर प्र. [illegible]	वडा अध्यक्ष-३	९८५२०१६९०३	
२५	[illegible] श्रेष्ठ	" -९	९८५२०१६९०९	
२६	[illegible] प्रधान	" -२	९८५२०७६१५५	
२७	मनिषा चौधरी	" -४	९८५२०१६९०५	
२८	रचना पौडेल	[illegible]	[illegible]	
२९	नीरज कुमार सुवेदी	[illegible]	९८६२२४६५२२	
३०	सुमन ढकाल	सहजकर्ता	[illegible]	
३१	[illegible] कार्की	[illegible]	[illegible]	
३२	[illegible] घिमिरे	" सहजकर्ता	[illegible]	